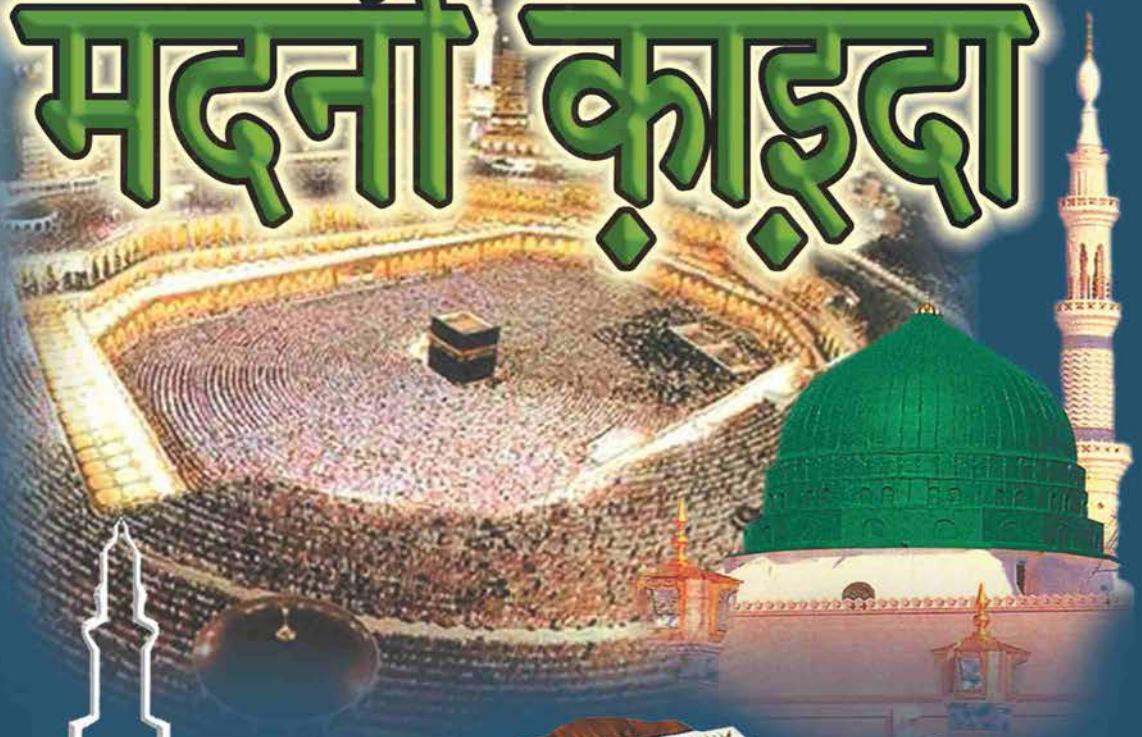

कुरआने पाक सहीह मखारिज के साथ पढ़ने के लिये इजिटार्ड कृइदा

Madani Qaidah (Hindi)

मदनी कृइदा

पेशकश : मजलिसे मद्रसतुल मदीना (दावते इस्लामी)

DAWATUL ISLAMI
INDIA

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

الصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰيْكَ يٰ اَيُّهٗ رَّسُولَ اللّٰهِ وَعَلٰى الٰكَ وَأَصْحٰبِكَ يٰ اَحٰبِبِ اللّٰهِ

कुरआने पाक सहीह मख़ारिज के साथ पढ़ने के लिये इब्तिदाई क़ाइदा

मदनी क़ाइदा

पेशकश : मजलिसे मद्रसतुल मदीना (दा'वते इस्लामी)

मदनी मक्सद : मुझे अपनी और सारी दुन्या के लोगों की इस्लाह की कोशिश करनी है।
إِنْ شَاءَ اللّٰهُ غَرِيْبًا |

नाम

मद्रसा

दरजा नम्बर

पता

फ़ोन नम्बर

الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمَرْسَلِينَ -
أَمَّا بَعْدُ فَاعُوذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَنِ الرَّجِيمِ ۖ إِسْمُ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ۖ

किताब पढ़ने की दुआ

दीनी किताब या इस्लामी सबक पढ़ने से पहले जैल में दी हुई दुआ पढ़ लीजिये इन شاء الله عَزَّوَجَلَّ जो कुछ पढ़ेंगे याद रहेगा । दुआ यह है :

اللّٰهُمَّ افْتَحْ عَلَيْنَا حِكْمَتَكَ وَانْشُرْ
عَلَيْنَا رَحْمَتَكَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْاَكْرَامِ

तरज्मा : ऐ अल्लाह उर्ज़ूज़! हम पर इल्मो हिक्मत के दरवाजे खोल दे और हम पर अपनी रहमत नाज़िल फ़रमा! ऐ अज़्मत और बुजुर्ग वाले। (سُسْتَرْفَ ج ۱ ص ۴، دار الفکر بیروت)

नोट : अब्बल आखिर एक एक बार दुरुद शरीफ पढ़ लीजिये।

तालिबे गुमे
मदीना
व बकीअ़
व मरिफ़रत

13 शब्वालुल मुकर्रम 1428 हि.

मजलिसे तराजिम (दा'वते इस्लामी)

येर रिसाला (मदनी क़ाइदा) मजलिसे मद्रसतुल मदीना (दा'वते इस्लामी) ने उर्दू ज़बान में पेश किया है। मजलिसे तराजिम (दा'वते इस्लामी इन्डिया) ने इस रिसाले को हिन्दी रस्मुल ख़त् में तरीब दे कर पेश किया है और मकतबतुल मदीना से शाएअ़ करवाया है। इस में अगर किसी जगह कमी बेशी पाएं तो मजलिसे तराजिम को (ब ज़रीअ़ मक्तूब, ई मेल या SMS) मुत्तलअ़ फ़रमा कर सवाब कमाइये।

राबिता : मजलिसे तराजिम (दा'वते इस्लामी इन्डिया)

मकतबतुल मदीना, सिलेक्टेड हाउस, अलिफ़ की मस्जिद के सामने, तीन दरवाजा, अहमदआबाद-1, गुजरात

☏ +91-9898732611 ☐ hind.printing92@gmail.com

किताब के ख़रीदार मुतवज्जोह हों

किताब की तबाअत में नुमायां ख़राबी हो या सफ़हात कम हों या बाइन्डिंग में आगे पीछे हो गए हों तो मकतबतुल मदीना से रुजूअ़ फ़रमाइये।

ਪਹਲੇ ਇਸੇ ਪਢਿਧੇ

येही है आरज़ू ता 'लीमे कुरआं आम हो जाए
तिलावत करना सब्बो शाम मेरा काम हो जाए

कुरआने मजीद, फुरक़ाने हमीद, अल्लाह तअ़ाला का ऐसा कलाम है जो कि रुशदो हिदायत और इल्मो हिक्मत का अनमोल ख़ज़ाना है। नबिव्वे मुकर्रम, नूरे मुजस्सम, रसूले अकरम, शहन्शाहे बनी आदम ﷺ نے इर्शाद फ़रमाया : ‘يَا’नी तुम में बेहतरीन शख्स वोह है, जिस ने कुरआन को سीखा और दूसरों को सिखाया। (صحیح البخاری، کتاب فضائل القرآن، باب خیرکم...الخ، الحدیث ٥٠٢٧، ص ٣٣٥)

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزٰوْجَلٌ ! مदرسات ترکیب مدارس اسلامیہ میں مدد و مشیر کے طور پر آساتیجہ کیرام نے کورآنے پاک کو آسان آنداز میں سیخنے کے لیے مدنی کاٹدا مورثہ کیا ہے۔ ”مدنی کاٹدا“ میں چوٹی اور بडی ٹپر کے تلباہ و تالیبات کے لیے تجھید کے بونیادی کٹاٹدا ہتھیار اسلامی آسان آنداز میں پہنچ کیے گئے ہیں تاکہ بچے / بچیوں اور اسلامی باری اور اسلامی بھننے آسانی سے دوسرست کورآنے پاک پڑنا سیخ جائے جیسے کوئی ہجرات ﷺ نے یہ تجھید کے ہواں سے بہت اہمیتیاں کے ساتھ مدنی کاٹدا پر نظرے سانی فرمائی ہے ।

مدنی کاٹدا کے ترکیب اور تدریس کے لیے رہنمای مورثہ سین اور کورآنے پاک ہیپجو ناجیرا پڑانے کے لیے کورآن سیخوں اور سیخیاں کو توبہ مکتب ترکیب مدارس سے شاء اب کی گई ہے جس میں مدنی کاٹدا کی تخلیقیں اور کورآنے پاک پڑانے کا ترکیب بतا�ا گया ہے ।

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزٰوْجَلٌ ! داوتے اسلامی کے آئی ٹیڈی پارٹمنٹ نے مدنی کاٹدا کے نام سے اپلائیکیشن بھی بنایا ہے جو داوتے اسلامی کی ویب سائٹ سے ڈاؤن لوڈ کی جا سکتی ہے ।

اللّٰہ اک سے دو آہا ہے کہ ہم میں امیر اہل سنت سمعنے داوتے اسلامی ہجڑتے اعلیٰ امام مولانا عبدالبیتل محدث ایڈیشن اعلیٰ کا دیری رجیو کے اعلیٰ کردیا اس مدنی مکتب د ”مذکور اپنی اور ساری دنیا کے لوگوں کی اسلام کی کوشش کرنے ہے“ إِنْ شَاءَ اللّٰهُ عَلَيْهِ کے تھت اپنی اسلام کے لیے نیک کاموں پر ایصال کرنے اور ساری دنیا کے لوگوں کی اسلام کی کوشش کے لیے ایشیکا نے رسالت کے ساتھ مدنی کافلیوں کا مسافر بناتے رہنے کی تاویلیک اعلیٰ فرمائے اور داوتے اسلامی کو دن گیارہوں رات بارہوں تراکمی اعلیٰ فرمائے ।

اَمِينٌ بِجَاهِ السَّيِّدِ الْأَمِينِ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

مجالس مدرسات ترکیب مدارس اسلامیہ (داوتے اسلامی)

23 فروری 2022

الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ ۖ
أَمَّا بَعْدُ فَاعُوذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَنِ الرَّجِيمِ ۖ يُسَوِّ اللّٰهُ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ۖ

हुरूफ़ के मखारिज

मखज का लुगवी माना “निकलने की जगह” है और इस्तिलाहे तज्वीद में जिस जगह से हर्फ़ अदा होता है उसे “मखज” कहते हैं। मखारिज की तादाद के बारे में अइम्माए किराम के मुखलिफ़ अक्वाल हैं हजरते इमाम खलील बिन अहमद फ़राहीदी رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْهِ और अक्सर अइम्माए किराम के नज़्दीक मखारिज की तादाद सत्तरह (17) है।

मखज का नाम	हुरूफ़	हुरूफ़ के अल्काब	मखारिज
हल्की मखज	ء	हुरूफ़े ह-लकिय्यह	हल्के नीचे वाले हिस्से से अदा होते हैं।
“ ”	ح	” ”	हल्के दरमियान वाले हिस्से से अदा होते हैं।
“ ”	خ	” ”	हल्के ऊपर वाले हिस्से से अदा होते हैं।
लिसानी मखारिज	ق	हुरूफ़े ل-हविय्यह	ज़बान की जड़ और तालू के नर्म हिस्से से अदा होता है।
“ ”	ك	” ”	ज़बान की जड़ और तालू के सख्त हिस्से से अदा होता है।
“ ”	ج، ش، ڻ	हुरूफ़े ش-जरिय्यह	ज़बान के दरमियान और तालू के दरमियान से अदा होते हैं।
“ ”	ض	हर्फ़े هافिय्यह	ज़बान की करवट और ऊपर की दाढ़ों की जड़ से अदा होता है।
“ ”	ل	हुरूफ़े ت-रफिय्यह	ज़बान का कनारा और ज़वाहिक से सनाया तक के मसूदों से अदा होता है।
“ ”	ن	” ”	ज़बान का कनारा और अन्याब से सनाया तक के दांतों की जड़ों से अदा होता है।
“ ”	ر	” ”	ज़बान की नोक और मुकाबिल के तालू से अदा होता है।
“ ”	ط، د، ت	हुरूफ़े نِتِّييَّه	ज़बान की नोक और ऊपर के दांतों की जड़ से अदा होते हैं।
“ ”	ظ، ذ، ث	हुरूफ़े لِ-سَفِييَّه	ज़बान का सिरा और ऊपर के दांतों के अन्दरूनी कनारे से अदा होते हैं।
“ ”	ص، ز، س	हुरूफ़े س-فَرِييَّه	ज़बान की नोक और दोनों दांतों के अन्दरूनी कनारे से अदा होते हैं।
ش-फ़री मखारिज	ف	हुरूफ़े ش-فَرِييَّه	ऊपर के दांतों के कनारे और निचले होंठ के तर हिस्से से अदा होता है।
“ ”	ب، م، و	” ”	“ب” दोनों होंठों के तर हिस्से से, “م” दोनों होंठों के खुशक हिस्से से और “و” दोनों होंठों की गोलाई से अदा होता है।
जौफ़ी मखज	ہुरूف़े مہما (ء، و، ڻ)		जौफ़े दहन : या 'नी मुहं का ख़ला।
खैशूम (नाक का बांसा)			ये ह गुना का मखज है।

الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِينَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ ۖ
إِنَّمَا يَعْذَّبُ اللّٰهُ مِنَ الشَّيْطَنِ الرَّجِيمِ ۖ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ۖ

સબકુનમ્બર (1) : હુલ્ફે મુફતદાત

ج (جيم)	ث (ثاء)	ت (تا)	ب (با)	ا (ألف)
ر (را)	ذ (ذاي)	د (داي)	خ (خاء)	ح (حاء)
ض (ضاء)	ص (صاد)	ش (شين)	س (سين)	ز (زا)
ف (فا)	ع (عين)	ع (عين)	ظ (ظا)	ط (طا)
ن (نون)	م (مميم)	ل (لام)	ك (كاف)	ق (قايف)
ي (يا)	ء (همزة)	ه (ها)	و (واو)	

الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِينَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلٰامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ ۖ
أَمَّا بَعْدُ فَقَاعُودٌ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَنِ الرَّجِيمِ ۖ يُسَمِّ اللّٰهُ الرَّحْمٰنُ الرَّحِيمُ ۖ

سَبَكٌ نَّمْبَر٢ (2) : هُرُوفٌ مُّرَكَّبَاتٍ

- » दो “2” या इस से ज़ाइद हुरूफ़ मिल कर एक मुरक्कब बनता है ।
- » मुरक्कब हुरूफ़ को मुफ्मद हुरूफ़ की तरह अलग अलग पढ़ें ।
- » इस सबक़ में भी तलफ़ूज़ की अदाएँगी का ख़ास ख़्याल रखते हुए मा’रूफ़ या ‘नी अरबी लहजे में पढ़ें ।
- » जब दो या इस से ज़ाइद हुरूफ़ मिला कर लिखे जाते हैं तो उन की शक्ल कुछ बदल जाती है अक्सर हुरूफ़ का सर लिखा जाता है और धड़ छोड़ दिया जाता है ।
- » जो हुरूफ़ मुरक्कब होने की हालत में एक जैसे लिखे जाते हैं उन की नुक्तों के रद्दो बदल से पहचान करें ।

ت	ن	ب	ل	ا
ق	ف	س	ش	ي
ص	ع	ح	خ	ج
ک	ہ	م	ظ	ض
طب	کف	کث	کت	کب
قل	فل	ضل	صل	سل
طن	کن	کل	غل	عل

خذ	غد	عد	حد	خدا	جد
ظر	طر	بر	بر	خر	خر
شم	تم	يم	تم	نم	نم
يغ	بع	جع	جع	لچ	لچ
تس	يس	بس	قض	نص	نص
حق	عق	ست	شق	تق	دق
مو	هو	کو	قل	فک	لک
ئی	ؤی	یی	تی	نی	بی
فظ	عط	یة	تا	نة	بة
هلك	حمد	عبد	بعد	بـ	بلب
سخط	فـة	حسن	شن	خطف	يـب

يَلْجَعُ	قَتْلَ	نَصْرٌ	عَلْقٌ	فَلَقٌ	خَلْقٌ
سَئِلٌ	جَذْنٌ	نَفْسٌ	بَلْغٌ	طَبْعٌ	تَجْدِيدٌ
غَبْرٌ	غَيْرٌ	خَشْيَةٌ	شَمْسٌ	صَفَّتٌ	قَسْطٌ
بَسْعٌ	شَكْرٌ	ظَلَلٌ	عَسْرٌ	عَشْرٌ	مَطَرٌ

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ ۖ
أَمَّا بَعْدُ فَأَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَنِ الرَّجِيمِ ۖ يُسَمِّ اللَّهُ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ۖ

સબકુનામ્બર (3) : હરકાત

- હરકત કી જામ્બુની હરકાત હૈ। જબર —, જેર — ઔર પેશ — કો હરકાત કહતે હોયું। જબર ઔર પેશ હર્ફ કે ઊપર જબ કિ જેર હર્ફ કે નીચે હોતા હૈ।
- જિસ હર્ફ પર કોઈ હરકત હો ઉસે મુતહર્રિક કહતે હોયું।
- જબર — મુંહ ઔર આવાજ કો ખોલ કર, જેર — આવાજ કો નીચે ગિરા કર ઔર પેશ — હોંટોં કો ગોલ કર કે અદા કરોં।
- હરકાત કો બિગેર ખીંચે બિગેર ઝાટકા દિયે મા 'રૂફ પઢોં।
- “એ” પર કોઈ હરકત યા જજ્મ આ જાએ તો ઉસે હમ્જાહ “اً اً” પઢોં।
- “રા” પર જબર યા પેશ હોતો રા કો પુર ઔર “રા” કે નીચે જેર હોતો રા “રા” કો બારીક પઢોં।

ب	ب	ب	ا	ا	ا
ث	ث	ث	ت	ت	ت

ح	ح	ح	ح	ج	ج	ج
د	د	د	خ	خ	خ	خ
س	س	ز	ذ	ذ	ذ	ذ
ص	ص	ض	ش	ش	ش	ض
ط	ط	ظ	ض	ض	ظ	ظ
ع	ع	ظ	ظ	ظ	ع	ع
ف	ف	غ	غ	غ	غ	ف
ك	ك	ق	ق	ق	ق	ك
م	م	ل	ل	ل	ل	م
و	و	ن	ن	ن	ن	و

ع	ع	ع	ه	ه
ي		ي		ي

الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ ۖ
أَمَّا بَعْدُ فَاعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَنِ الرَّجِيمِ ۖ يَسِّرْ اللّٰهُ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ۖ

سَبَكٌ نَّمْبَر٢ (4)

- इस सबक को रवां पढ़ें।
- हरकात की दुरुस्त अदाएंगी का खास ख़्याल रखें।
- मिलती जुलती आवाज़ वाले हुरूफ़ में वाज़ेह फ़र्क़ करें।

م	ط	ظ	ت	ت	ت
ذ	ذ	ذ	ز	ز	ز
ض	ض	ظ	ظ	ظ	ظ
س	س	س	ث	ث	ث
ك	ك	ك	ص	ص	ص
ه	ه	ه	ق	ق	ق

ع	ع	ع	ح	ح	ح
د	د	د	ع	ع	ع
ع	ع	ع	خ	خ	خ
م	م	م	ب	ب	ب
ف	ف	ف	و	و	و
ن	ن	ن	ل	ل	ل
ج	ج	ج	ر	ر	ر
ي	ي	ي	ش	ش	ش

یَا خَبِيرُ

سُونتؤں کا پابند اور نہک بنانے کے لیے چلتے فیرتے پढ़تے رہئے ।

(مسائیل لعل کورआن، ص 290)

इलम के पांच दरजात

- (1) खामोशी
- (2) तवज्जोह से سुनنا
- (3) जो सुना उसे याद रखना
- (4) जो सीखा उस पर अमल करना
- (5) जो इलम हासिल हो उसे दूसरों तक पहुंचانا ।

الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ ۖ
أَمَّا بَعْدُ فَقَاعُودٌ بِاللّٰهِ مِنَ السَّيِّطَنِ الرَّجِيمِ ۖ يَسِّرْ اللّٰهُ الرَّحْمَنُ الرَّجِيمُ ۖ

સબકુન નંબર 5 : તન્વીન

- » દો જાબર = , દો જેર = ઔર દો પેશ = કો તન્વીન કહેતે હું । જિસ હર્ફ પર તન્વીન હો ઉસે મુનવ્વન કહેતે હું ।
- » તન્વીન નૂં સાકિન હોતા હૈ જો કલિમે કે આખિર મેં આતા હૈ ઇસ લિયે તન્વીન કી આવાજ નૂં સાકિન કી તરહ હોતી હૈ । જૈસે : અં = اُ ، ا = اً ، اً = اً ، اً = اً
- » તન્વીન કે હિજ્જે ઇસ તરહ કરે : مَ مِ مُ مْ ، مَنْ مِنْ مُنْ مْ ، مَمْ مِمْ مُمْ
- » જાબર કી તન્વીન કે બા'દ કહીં " । " ઔર કહીં " ے " લિખા જાતા હૈ હિજ્જે કરતે વક્ત ઉસ કા નામ ન લેં ।

ه	ه	هـا	قـو	قـ	قـا
عـ	عـ	عـا	حـو	حـ	حـا
دـ	دـ	دـی	عـو	عـ	عـا
عـو	عـ	غـا	خـو	خـ	خـا
مـ	مـ	مـا	بـ	بـ	بـا
فـ	فـ	فـا	وـ	وـ	وـا
نـ	نـ	نـا	لـ	لـ	لـا
جـ	جـ	جـا	رـ	رـ	رـا
يـ	يـ	يـ	شـ	شـ	شـا

الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ ۖ
أَمَّا بَعْدُ فَاعُوذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَنِ الرَّجِيمِ ۗ يُسَوِّدُ اللّٰهُ الرَّحْمٰنُ الرَّجِيمُ ۗ

سَبَكٌ نَّمْبَر٢ (6)

- इस सबक को हिज्जे और रवां दोनों तरीकों से पढ़ें।
- हरकात, तन्वीन और तमाम हुरूफ़ बिल खुसूस हुरूफ़ मुस्ता 'लिया की दुरुस्त अदाएगी का खास ख़्याल रखें।
- हिज्जे इस तरह करें: مَلِكٌ = كُنْ پेश दो कاف, مَلِكٌ = لِ ج़ेर ज़ेर, مَلِكٌ = مِلِكٌ : مِلِكٌ

طَبَعٌ	بَلَغٌ	يَدَكَ	صَدَقَ	خَلَقَ	نَزَلَ
ابْلٰى	كَسَبَ	ذَكَرٌ	نَظَرٌ	فَعَلَ	جَعَلَ
رُبْعٌ	حُرْمٌ	سُدُسٌ	ثُلُثٌ	صُحْفٌ	رُسُلٌ
يَلْجَعٌ	تَزَدُّ	جَهْدٌ	خَطْفٌ	حَمْدًا	
حَشْرٌ	كَيْرٌ	قَبَرٌ	قُرْبٌ	سُلْطَنٌ	قُتْلَ
قُرْيٌ	طُويٌّ	هُدَىٰ	عَدَلًا	مَرَضًا	أَحَدًا
عُنْقٌ	فِئَةٌ	ظَلَلٌ	سَخَطٌ	ثَنَنٌ	مَسَدٌ
كُتُبٌ	أَذْنٌ	لَعْبٌ	غَضَبٌ	صَمَدٌ	نَفَرٌ

فَتْرَةٌ

شجرة

سفرة

حَلَّةٌ

٢٣

دَرْجَةٌ

**الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ -
أَمَّا بَعْدُ فَاعُوذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَنِ الرَّجِيمِ ۖ يٰسِمِ اللّٰهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ**

ਸਾਬਕੁ ਨਮ੍ਰਾਰ (7) : ਹੁਲਫੇ ਮਦਹ

تِي	تُو	تا	بِي	بُو	با
جِي	جُو	جا	شِي	شُو	شا
خِي	خُو	خَا	حِي	حُو	حا
ذِي	ذُو	ذا	دِي	دُو	دا
زِي	رُو	زا	رِي	رُو	را
شِي	شُو	شا	سِي	سُو	سا

ضَيْ	ضُوْ	ضَا	صِيْ	صُوْ	صَا
ظَيْ	ظُوْ	ظَا	طِيْ	طُوْ	طَا
عَنْ	غُوْ	غَا	عِيْ	عُوْ	عَا
قَيْ	قُوْ	قَا	فِيْ	فُوْ	فَا
لَيْ	لُوْ	لَا	كِيْ	كُوْ	كَا
نَيْ	نُوْ	نَا	هِيْ	مُوْ	مَا
هَيْ	هُوْ	هَا	وِيْ	وُوْ	دَا
يَيْ	يُوْ	يَا	إِيْ	أُوْ	ا

يَا عَلِيهِ

7 बार और हर बार **بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ** के साथ सूरा अलम नशह 21 मर्तबा पढ़ कर पानी पर दम कर के जिस बच्चे या बड़े का हाफिज़ा कमज़ोर हो उस को पिलाइये।

إِنْ شَاءَ اللّٰهُ عَزَّ ذَلِيلٌ **हाफिज़ा** मज़बूत हो जाएगा।

(बीमार आबिद, स० 41)

الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ ۖ
أَمَّا بَعْدُ فَاعُوذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَنِ الرَّجِيمِ ۖ يُشَرِّعُ اللّٰهُ الرَّحْمٰنُ الرَّجِيمُ

سَبَكٌ نَّثْرَرَ (8) : خَذِيْهِ هَرْكَاتٍ

- خَذِيْهِ جَبَرٌ ۑ ، خَذِيْهِ جَرٌ ۑ اُورَ عَلَتَ پَهْشٌ ۖ کَوَ خَذِيْهِ هَرْكَاتٍ کَاهْتَهُونَ ۖ ।
- خَذِيْهِ هَرْكَاتٍ هُرْلَفَ مَهْمَ کَے کَاڈِمَ مَکَامٗ هُنَّ إِسَ لِيَهِ خَذِيْهِ هَرْكَاتٍ کَوَ بَھِی
هُرْلَفَ مَهْمَ کَیِ تَرَہِ اَکَ اَلِیْفَ یا 'نِی دَوَ هَرْكَاتٍ کَے بَرَابَرَ خَوْنِچَ کَارَ پَدَنَ ۖ ।
- إِسَ سَبَكٌ مَمِنْ مِلَاتِي جُولَتِي آَواَجَ ۚ وَالَّهُ هُرْلَفَ مَمِنْ وَاجِهَ فَرْكَ کَارَنَ ۖ ।

ظ	ط	ظ	ث	ت	ث
ذ	ذ	ذ	ز	ز	ز
ض	ض	ض	ظ	ظ	ظ
س	س	س	ش	ش	ش
ك	ك	ك	ص	ص	ص
ه	ه	ه	ق	ق	ق
ء	ء	ء	ح	ح	ح

د	د	د	ع	ع	ع
ع	ع	ع	خ	خ	خ
م	م	م	ب	ب	ب
ف	ف	ف	و	و	و
ن	ن	ن	ل	ل	ل
ج	ج	ج	ر	ر	ر
ي	ي	ي	ش	ش	ش

الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام على سيد المرسلين
آمين بآمين فاعوذ بالله من الشيطان الرجيم يسوع الله الرحمن الرحيم

سیکھنے کا نمبر (9) : ہر کافی لین

- » ہر کافی لین دو (2) آو ہے اور یا ہے ।
- » آو، ساکین سے پہلے جبار ہو تو آو لین ہوگا جیسے یا، جو ساکین سے پہلے جبار ہو تو یا لین ہوگا جیسے ہے ।
- » ہر کافی لین کو بیگیر چینچے بیگیر جٹکا دیے نرمی سے مارکھ پढ़ें ।
- » ہیچے اس تراہ کरें । بے، بے، بے = بے، بے، بے = بے

ش	شو	ت	تو	ب	بو
خ	خو	ح	حو	ج	جو
ر	رو	ذ	زو	د	دو
ش	شو	س	سو	ز	زو
ظ	ظو	ض	ضو	ص	صو
غ	غو	ع	عو	ظ	ظو
ك	كو	ق	قو	ف	فو
ن	نو	ه	مو	ل	لو
أ	او	هـ	هو	وـ	دو
	يـ		يو		

الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ ۖ
أَمَّا بَعْدُ فَقَاعِدٌ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَنِ الرَّجِيمِ ۗ يُشَرِّعُ اللّٰهُ الرَّحْمَنُ الرَّجِيمُ ۗ

سَبَكٌ نَّمْبَر٢ (10)

- इस सबक को हिज्जे और रवां दोनों तरीकों से पढ़ें।
- इस सबक में पिछले तमाम अस्वाक या नी हरकात, तन्वीन, हुस्फे मद्दा, खड़ी हरकात और हुल्फे लीन शामिल हैं।
- इन तमाम क्वाइड की अदाएंगी और पहचान की पुख्तगी के साथ साथ सिहूहते लफ़ज़ी का खास ख़्याल रखें बिल ख़ुसूस हुस्फे मुस्ता 'लिया।
- हिज्जे करते वक्त इस बात का ख़्याल रखें कि हर हफ्फ को पिछले हुस्फ से मिलाते जाएं।
जैसे مَوْضُوعَ مَوْضُوعَ के हिज्जे इस तरह करें :

مَوْضُوعَ مَوْضُوعَ = عَيْنٌ مَوْضُوعٌ - حَادَادٌ مَوْضُوعٌ - سَادَادٌ مَوْضُوعٌ - جَادَادٌ مَوْضُوعٌ - دَادَادٌ مَوْضُوعٌ - لَادَادٌ مَوْضُوعٌ - لَيْسَ مَوْضُوعٌ -

قَالُوا	كَانُوا	ذِلِّكَ	هَذَا	صَرَاطٌ	قَالَ
بِهِ	نُوحِيدُ	فِيهِ	قَوْلٌ	سُوفَ	لَهُ
شَكُورًا	طَغَى	مَتَاعًا	عَذَابًا	بَيْنَ	لَيْسَ
حَيْلَ	قِيلَ	يَوْمٍ	خَوْفٍ	دَاؤَدَ	غَفُورًا
مَابَا	صَوَابًا	عَلَيْهِ	إِلَيْهِ	رَسُولِهِ	رُسُلِهِ
خَتْهَةُ	مَقَامُهُ	حَفْظٍ	رَسُولٍ	زَكْوَةً	صَلْوَةً

لَوْح	حَوْلٍ	دِينُن	بَشِيرٌ	قَوْمِه	هَدَيْنَا
بَيْتَنَا	رَأِكُونَ	عِيسَى	مُوسَى	صُدُورٌ	زَاهِدِينَ
اُولَى	قَوْلًا	قَوْمًا	مِيقَاتًا	مُنِيرًا	شَيْءٌ
شَيْئًا	هَرُونَ	سَلِيمَنَ	شَهْوَدُ	قُوْدُودُ	وَدْدُودُ
يَوْمَئِذٍ	مَوْعِدُهَا	كَرِيمٌ	وَكِيلٌ	نُورِه	أَرْعَيْتَ
أَفْرَعَيْتَ	مَوْعِظَةٌ	مَوْعِدَةٌ	سَمِيعٌ	عَزِيزٌ	عَزِيزٌ
يَدِيْكِيْه	حَيْثُ	غَيْبٌ	سَمُوتٌ	كَلِمَتٌ	لَشَيْءٌ
قُرْيَشٌ	بَايِتَنَا	مِهْدَا	عَلِمُّ	كِتَبٌ	سَلْمٌ
أُوذِيْنَا	أُوتَيْنَا	أَوْحَيْنَا	نُوحِيْهَا	الْتَوْيِيْنِ	إِمْنَاوِيْنِ
ثَدِيْرَوْنَهَا	فَلَآتَمِيلُوا	فَلَآتَلَمِيلُونِي	فَلَآتَلَمِيلُونِي	وَلَآتِيْحُطَنَ	

الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ ۖ
أَمَّا بَعْدُ فَقَاعُودٌ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَنِ الرَّجِيمِ ۖ يُشَوِّهُ اللّٰهُ الرَّحْمٰنُ الرَّحِيمُ ۖ

سَبَكُ نَمْبَر (11) : سُوكُون (جَزْم)

- जैसा कि आप पीछे पढ़ चुके हैं इस अलामत “ـ” को **ज़ज्म** कहते हैं जिस हर्फ़ पर ज़ज्म हो उसे साकिन कहते हैं।
- ज़ज्म वाला हर्फ़ अपने से पहले मुतहर्रिक हर्फ़ से मिल कर पढ़ा जाता है।
- हम्ज़ाए साकिना (ء، ا، ئ) को हमेशा झटका दे कर पढ़ें।
- हुरूफ़े क़ल्क़ला पांच हैं **ق، ط، ب، ج، د** हैं। इन का मज्मूआ **قطْبُ جَدِّ** है।
- क़ल्क़ला के माना जुम्बिश और हरकत के हैं इन हुरूफ़ के अदा करते वक्त मख्ज में जुम्बिश सी हो जिस की वजह से आवाज़ लौटती हुई निकले।
- जब हुरूफ़े क़ल्क़ला साकिन हों तो उन में क़ल्क़ला खूब ज़ाहिर होगा।
- इस सबक़ में हुरूफ़े क़ल्क़ला व हम्ज़ाए साकिना की अदाएँगी का खास ख्याल रखें और मिलती जुलती आवाज़ वाले हुरूफ़ में वाज़ेह फ़र्क़ करें।

أُظ	إِظ	أَظ	أَثُ	إِثُ	أَتُ
أُذُ	إِذُ	أَذُ	أُزُ	إِزُ	أَزُ
أُضُّ	إِضُّ	أَضُّ	أُظُّ	إِظُّ	أَظُّ
أُسُّ	إِسُّ	أَسُّ	أُثُّ	إِثُّ	أَثُّ
أُكُّ	إِكُّ	أَكُّ	أُضُّ	إِضُّ	أَضُّ

أه	إه	آه	أق	إق	آق
أع	إع	آع	أخ	إخ	آخ
أد	إد	آد	أع	إخ	آع
أغ	إغ	آغ	أخ	إخ	آخ
أم	إم	آم	أب	إب	آب
أف	إف	آف	أو	إو	آو
أن	إن	آن	آل	إل	آل
أج	إج	آج	أز	إر	آز
إس	إي	آي	أش	إش	آش

سے آد ساکن () پہلے بے نہیں آتا

مشرک

بل	من	عن	إن	قل
----	----	----	----	----

قَدْ	ذُقْ	هُمْ	كُمْ	لَمْ
أَعْنَابًا	أَعْيُنْ	فَاعْفِدْ	إِصْطَبِرْ	مُسْتَطَرْ
فَافْرُقْ	أَبْوَابًا	مُدْهُنُونَ	نُطْفَةٌ	زَجْرَةٌ
جَمْعًا	جَرِيْ	يُغْنِي	يُقْرِضُ	فَاتْحٌ
إِقْرَأْ	يُؤْمِنُونَ	مُؤْمِنُونَ	مُؤْمِنِينَ	مُؤْمِنَةٌ
نَشَا	يَشَا	بِسْ	كَاسَا	شَانْ
إِذْهَبْ	أُخْرَى	أَحْيَا	يَبْحَثْ	إِثْمٌ
نُشِرتْ	حُشِرتْ	أَحْضَرَتْ	إِرْكَبْ	أَشْدُدْ
يَظَاهِرْ	يُظْلَمُونَ	نُسِفتْ	فُرْجَتْ	طِيمَتْ
فَضْلَكَ	بَيْنَهُمْ	بَيْنَكُمْ	إِصْبَرْ	أَعْمَالَكُمْ
يَسْتَهِونَ	يَسْتَبِيلَ	أَيْدِيهِمْ	أَعْمَالَكُمْ	أَعْمَالَهُمْ

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ
أَمَّا بَعْدُ فَاعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَنِ الرَّجِيمِ يُسَوِّ اللَّهُ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ

سَبَكٌ نَّمْبَر٢ (12) : نُون سَاكِنٌ اُور تَنْوِيْنٌ (إِذْهَارٌ، إِخْفَاءٌ)

- » نُون سَاكِنٌ اُور تَنْوِيْنٌ کے چار کَاِدِے हैं (1) **إِذْهَارٌ** (2) **إِخْفَاءٌ** (3) **إِدْغَامٌ** (4) **إِكْلَابٌ**।
- » (1) **إِذْهَارٌ** : نُون سَاكِنٌ या تَنْوِيْنٌ کे بाद हुरूफ़े हल्की में से कोई हर्फ़ आ जाए तो **إِذْهَار** होगा या 'नी' **نُون** سَاكِنٌ और تَنْوِيْن में गुना नहीं करेंगे। हुरूफ़े हल्की छः "6" हैं और वोह ये हैं : ح، غ، ع، خ
- » (2) **إِخْفَاءٌ** : نُون سَاكِنٌ या تَنْوِيْنٌ کे बाद हुरूफ़े **إِخْفَاءٌ** में से कोई हर्फ़ आ जाए तो **إِخْفَاءٌ** करें या 'नी' **نُون** سَاكِنٌ और تَنْوِيْن में गुना कर के पढ़ें। हुरूफ़े **إِخْفَاءٌ** पन्दरह "15" हैं और वोह ये हैं : ت، ث، ج، د، ذ، ز، س، ش، ص، ض، ط، ظ، ف، ق، ك
- » **نَوْت** : **إِدْغَامٌ** और **إِكْلَابٌ** के काइदे सَبَكٌ نَّمْبَر 14 में मौजूद हैं।

مِنْ حَكِيمٍ	مِنْ عَلِيٍّ	مِنْ هَادِ	مِنْ أَجَلٍ
مِنْ شَرِّهِ	فِيْنَ تَبِعَ	مِنْ خَوْفٍ	مِنْ غَفُورٍ
فَإِنْ ذَهَبٌ	مِنْ دُونَكُمْ	مِنْ جُوعٍ	مِنْ دُونِكُمْ
إِنْ ضَلَّلَتْ	مِنْ صَلَاصِلٍ	مِنْ شَكَرَ	مِنْ سَفَهَ
مِنْ قَبْلٍ	مِنْ فُرُوجٍ	مِنْ ظَلَمَ	مِنْ طَيْنٍ
أَنْعَمْتَ	مِنْهُمْ	يَدْعَوْنَ	مِنْ كِتَبٍ

أَنْتَ

وَالْمُتَحِنُّونَ

فَسَيِّئُونَ

وَانْحَرُ

مُضَدٍّ

يَنْصُرُونَ

نُنْشِرُهَا

تَسْوَنَ

يَقْضُونَ

أَنْفُسَكُمُ

أَنْظُرْ

يَطِقُونَ

عَدْنَ

خَيْرٌ حَذَّلُوهُ

عَذَابًا لَيْسَ

مِنْكُمْ

شَهَابٌ شَاقِبٌ

وَلَا شَقِيلًا

بَلَدًا اِمْنًا

خَلْقٌ جَلِيدٌ

فَصَبْرٌ جَمِيلٌ

نُوحًا هَدَيْنَا

بَخْسٌ دَرَاهِمَ

كَاسَادِهَا قًا

جُرفٌ هَارِ

يَتِيَّسًا ذَامَقَرَيْتَهُ

سِرَاعًا ذَلِكَ

سَمِيعٌ عَلَيْهِ

يَوْمَئِذٍ زُرْقًا

صَعِيدًا ذَلَقًا

خُلُقٌ عَظِيمٌ

بِقَلْبٍ سَلِيمٍ

وَلَا سَلِيدًا

قَرْضًا حَسَنًا

عَذَابٌ شَدِيدٌ

بَأْسٌ شَدِيدٌ

مُلْقٌ حَسَابَيَةٌ

رَجَالٌ صَدَقُوا

عَمَلًا صَالِحًا

وَمَا عَيْرَكُمْ

مُسِفِرَةٌ ضَاحِكةٌ

عَذَابًا ضَعْفًا

قَلِيلَةٌ غَلَبَتْ

سَمْوَتٍ طَبَاقًا

سَبْحَاتٍ وَنِيلًا

عَلَيْهِ خَيْرٌ

نَفْسٌ ظَلَبَتْ

سَحَابٌ ظُلْمَتْ

رَفْقٌ خُضُورٌ

ثَنَاءً قَلِيلًا

سُبْلًا فَجَاجًا

وَمَا سِقِينَ

كَرَامًا كَتِيبَنَ

رَسُولٌ كَرِيمٌ

فَتْحٌ قَرِيبٌ

يَا سَمِيعُ

100 बार रोज़ाना जो पढ़े और इस दौरान गुफ्तगू न करे
और पढ़ कर दुआ मांगे ।

ان شاء اللہ عز و جل جو मांगेगा पाएगा ।

(40 रुहानी इलाज, स. 7)

الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ ۖ
أَمَّا بَعْدُ فَاعُوذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَنِ الرَّجِيمِ ۖ يُسَوِّ اللّٰهُ الرَّحْمٰنُ الرَّحِيمُ

سَبَكٌ نَّمْبَر٢ (13) : تَشْدِيدٌ

- ▶ तीन दन्दान “uu” वाली शक्ल को **तश्दीद** कहते हैं। जिस हर्फ पर तश्दीद हो उसे मुशादद कहते हैं।
- ▶ मुशादद हर्फ को दो मर्तबा पढ़ें एक मर्तबा अपने से पहले वाले मुतहर्रिक हर्फ से मिला कर और दूसरी मर्तबा खुद अपनी हरकत के मुताबिक ज़रा रुक कर।
- ▶ नून मुशादद और मीम मुशादद में हमेशा **गुना** होता है गुना के माना नाक में आवाज़ ले जाना है गुना की मिक्दार एक अलिफ़ के बराबर है।
- ▶ जब **هُرْفِ كَلْكَلَا** मुशादद हों तो उन्हें जमाव के साथ अदा करें।
- ▶ पहला हर्फ मुतहर्रिक, दूसरा हर्फ साकिन और तीसरा हर्फ मुशादद हो तो अक्सर मर्तबा (हमेशा नहीं) साकिन हर्फ को छोड़ देंगे और मुतहर्रिक हर्फ को मुशादद हर्फ से मिला कर पढ़ेंगे जैसे **عَبْدُهُمْ** (को **عَبْدُهُمْ** पढ़ेंगे)
- ▶ इस सबक में तश्दीद की मशक्क के साथ साथ मिलती जुलती आवाज़ वाले हुरूफ में वाज़ेह फ़र्क करें।

أَطَّ	إَطَّ	أَطَّ	أَثَّ	إِثَّ	أَثَّ
أَذَّ	إَذَّ	أَذَّ	أُزَّ	إِزَّ	أَزَّ
أَضَّ	إِضَّ	أَضَّ	أُظَّ	إِظَّ	أَظَّ
أَسَّ	إِسَّ	أَسَّ	أُثَّ	إِثَّ	أَثَّ
أَكَّ	إِكَّ	أَكَّ	أُضَّ	إِضَّ	أَضَّ
أَهَّ	إِهَّ	أَهَّ	أُئَّ	إِئَّ	أَئَّ

أَعْ	إِعْ	أَعْ	أَحْ	إِحْ	أَحْ
أُخْ	إِخْ	أَخْ	أَدْ	إِدْ	أَدْ
أَمْ	إِمْ	أَمْ	أَبْ	إِبْ	أَبْ
أَفْ	إِفْ	أَفْ	أَوْ	إِوْ	أَوْ
أَنْ	إِنْ	أَنْ	أَلْ	إِلْ	أَلْ
أَجْ	إِجْ	أَجْ	أَرْ	إِرْ	أَرْ
أَيْ	إِيْ	أَيْ	أَشْ	إِشْ	أَشْ
إِنْ	إِنَا	إِنْ	رَبِّهِ	رَبِّنِيْ	رَبِّ
أَحَبْ	حَبَّ	وَلَتَّا	ثُمَّ	مِنْ	مِنَا
شُحْ	فِي الْحَجَّ	شَجَّا	الثَّاقِبُ	بِالْتَّقْوَى	وَالْتَّقِيْنِ
وَالذَّكِيْنِ	الَّرَّاجَاتِ	مِنَ الدَّمْعِ	تَصَدِّقِي	صَدَّقَ	مُسَخَّرَاتِ
وَالظَّاهِرُ	الظَّلَاقُ	وَالظَّيْرُ	فَسْلِيْسِرَةٌ	نُزَلَ	الرَّحْمَنُ
رَكْبَكَ	حَقُّ	حَقَّتْ	يُوفَ	سُعَرَتْ	لِلظَّالِمِيْنَ
جَدْتِ	مُسَمَّى	فَامِهَةٌ	أُمَّةٌ	مِنَا	وَالَّذِيْنَ

يَذْكُرُ	سُبْرَتْ	مَطَهَرَةً	كُورَتْ	وَالْجَمِيعُ
يَسْبَعُونَ	عَلَى النَّبِيِّ	مُدَّثِّرٌ	مُزَمِّلٌ	ذُرِّيَّةٌ
شَرِّالْفَقْتِ	مَلَّا الظَّلَلُ	إِنَّ الظَّلَّ	مِنَ الظَّلَّيْبَتِ	يَذْكُرُ
بَسْطَتْ	أَحَطْتْ	رَبُّ السَّمَاوَاتِ	مَحِبُّ التَّوَالِيْنَ	عَلِيُّونَ
إِذْهَبْ	قَدْخَلُوا	إِذْخَلُوا	عَبَدْتُمْ	قَدْتَبَيَّنَ

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ ۖ
أَمَا بَعْدُ فَقَاعُونَ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَنِ الرَّجِيمِ ۖ يَشَرِّعُ اللَّهُ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ۖ

سَبَكُ نَمْبَر (14) : نُون سَاكِنٍ وَ تَنْبِيْنَ (इदग़ाम, इक्लाब)

- (3) इदग़ाम : नून साकिन या तन्वीन के बाद हुरूफ़ यरमलून में से कोई हर्फ़ आ जाए तो इदग़ाम होगा । "ا" और "لام" में बिगैर गुना के और बाकी चार हुरूफ़ में गुना के साथ । हुरूफ़ यरमलून छः "6" हैं और वोह ये हैं : ی ، ر ، م ، ل ، و ، ن
- (4) इक्लाब : नून साकिन या तन्वीन के बाद हर्फ़ ب आ जाए तो इक्लाब होगा या 'नी नून साकिन और तन्वीन को मीम से बदल कर इख़्क़ा करें या 'नी गुना कर के पढ़ें ।
- इदग़ाम के हिज्जे इस तरह करें जैसे - مَنْ يَقُولُ = مَنْ يَقُولُ ، مَنْ يَقُولُ = لْ پेश लाम ، مَنْ يَقُولُ = قُو पेश उफ वाव ، مَنْ يَقُولُ = يَ ج़बर या بَعْنَى ، مَنْ يَقُولُ = مَنْ يَقُولُ ، نُون = مَنْ يَقُولُ = مَنْ يَقُولُ ، ج़ेर ज़ेर ज़ेर ، مَنْ يَقُولُ = مَنْ يَقُولُ ، دَال = دَال ، مَنْ يَقُولُ = بَعْ

مَنْ وَلِيٌّ

مَنْ يَوْمٌ

مَنْ وَرَقَ الْجَنَّةَ

مَنْ يَقُولُ

مِنْ نُطْفَةٍ	مِنْ نَصْبٍ	مِنْ مِثْلِهِ	مِنْ مَشَهِدٍ
يَكُونُ لَهُ	مِنْ لَدُنْهُ	مِنْ رَبِّهِمُ	مِنْ رَبِّكَ
وُجُوهًاً وَمِنْدِ	هُدًى وَذِكْرًا	رَجُلٌ يَسْعَى	كِتَابًا يَكُونُ
خَلْقٍ لِعِيْدَةٍ	حَطَّةٌ لِنَفْرِكُمْ	سِرَاجًا مُنِيرًا	بِرَحْمَةٍ قَمِنْهُ
وَيْلٌ لِكُلِّ	مُصْلِّيَّا	رَوْفٌ رَحِيمٌ	مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ
لِيَنْبَدَّ	أَنْبَتُهُمْ	مِنْ بَقِيلَهَا	مِنْ بَعْدِ
كَرَامٌ بَرَّةٌ	جَنَّةٌ بَرْوَةٌ	خَيْرٌ أَصْرِيرًا	وَلَا بَلِيقًا
صَحْبٌ كُمْ		حَلٌّ بِهَذَا	

الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام على سيد المرسلين -
آما بقدر فاعوذ بالله من الشيطان الرجيم بسورة الرحمن الرحيم

سابक نम्बर (15) : मीम साकिन के कवाइद

- » मीम साकिन के तीन काइदे हैं। (1) इदगामे शफ़वी (2) इख़्फ़ाए शफ़वी (3) इज़हारे शफ़वी।
- » (1) इदगामे शफ़वी : मीम साकिन के बाद दूसरी मीम आ जाए तो मीम साकिन में इदगामे शफ़वी होगा या 'नी गुना करेंगे।
- » (2) इख़्फ़ाए शफ़वी : मीम साकिन के बाद हर्फ़ ب आ जाए तो मीम साकिन में इख़्फ़ाए शफ़वी होगा या 'नी गुना करेंगे।
- » (3) इज़हारे शफ़वी : मीम साकिन के बाद हर्फ़ ب और ۹ के इलावा कोई भी हर्फ़ आ जाए तो मीम साकिन में इज़हारे शफ़वी होगा या 'नी गुना नहीं करेंगे।

هُوَ فِيهَا	كُنْتُ هُبِّه	الْوَتَرَ	أَنْتُمْ مُظْلِمُونَ
أَمْضِي	تَأْتِيهِ هُبَّيْتَهُ	وَالْأَمْرُ	وَلَكُمْ قَاتِلُهُمْ
وَأَمْطَرْنَا	عَلَيْكُمْ بُوْكِيلٌ	لُهْبِلَذْ	أَتَيْشَكُمْ قَنْ كَثِيرٌ
الْوَشْرَحَ	تَرْمِيْهُ حِجَارَةً	لَكُمْ دِيْنُكُمْ	فَهُمْ مَقْهُوْنَ
أَمْصَبَرْنَا	وَمَا هُرْ بِمُؤْمِنِينَ	وَخَلَقْنَا مِنْ آزْوَاجٍ	وَهُمْ مُعْرِضُونَ
عَلَيْهِ هُغَضْبٌ	بَعْضُكُمْ بَعْضٍ	ذَلِكُمْ قَوْلُكُمْ	لَهُمْ مِنَ الْحُسْنَى

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ -
أَمَّا بَعْدُ فَأَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَنِ الرَّجِيمِ ۖ يَسِّرْ اللَّهُ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ۖ

શબકુનમ્બર (16) : તપથીમ વ તરકીક

- » તપથીમ કે મા'ના હૃફ કો પુર યા'ની મોટા પઢના ઔર તરકીક કે મા'ના હૃફ કો બારીક પઢના હૈ ।
- » તીન હુસ્फ કભી પુર યા'ની મોટે ઔર કભી બારીક પઢે જાતે હું ।
- » : અલિફ સે પહલે અગર પુર હૃફ આ જાએ તો અલિફ કો પુર ઔર બારીક હૃફ આ જાએ તો અલિફ કો બારીક પઢેં ।
- » : ઇસ્મે જલાલત (الله (عَزَّوَجَلَّ)) કે لَامْ સે પહલે હૃફ પર જબર યા પેશ હો તો ઇસ્મે જલાલત (الله (عَزَّوَجَلَّ)) કે لَامْ કો પુર પઢેં ઔર ઇસ્મે જલાલત (الله (عَزَّوَجَلَّ)) કે لَامْ સે પહલે હૃફ કે નીચે જેર હો તો ઇસ્મે જલાલત (الله (عَزَّوَجَلَّ)) કે لَامْ કો બારીક પઢેં ।
- » ઇસ્મે જલાલત (الله (عَزَّوَجَلَّ)) કે ઇલાવા બાકી તમામ ર્ઝ બારીક પઢેં ।
- » રા કો પુર પઢને કી સૂરતેં : રા પર જબર યા પેશ હો, રા પર દો જબર યા દો પેશ હોં,

رَاٰ پर خड़ा ج़बर हो, رَاٰ سाकिन से पहले हَرْفٌ पर ज़बर या पेश हो, رَاٰ साकिन से पहले اَهْرِिज़ी ज़ेर हो, رَاٰ سाकिन से पहले ज़ेर दूसरे कलिमे में हो, رَاٰ سाकिन के بَا'د हَرْفُ مُسْتَأْلِيा में से कोई हَرْفٌ उसी कलिमे में हो ।

» رَاٰ को **बारीक** पढ़ने की सूरतें : رَاٰ के नीचे ज़ेर या दो ज़ेर हों, رَاٰ साकिन से पहले ज़ेरे अस्ली उसी कलिमे में हो, رَاٰ साकिन से पहले پाँच साकिना हो ।

» **आरिज़ी हَرْكَات** : कुरआने पाक में بَا'ज़ कलिमात अलिफ़ से शुरूअٰ होते हैं और अलिफ़ पर कोई हरकत नहीं होती उन अलिफ़ पर जो भी हरकत लगा कर पढ़ेंगे वोह हरकत आरिज़ी होगी जैसे ارجू^ا के अलिफ़ के नीचे ज़ेर आरिज़ी है ।

नोट : एक ही कलिमे में رَاٰ साकिन से पहले ज़ेरे अस्ली हो और इस के بَا'द हَرْفُ मُسْتَأْلِيा हो तो رَاٰ साकिन को पुर पढ़ेंगे जैसे مُصَادٍ

مَفَازًا	وَالْمَلَأ	كَانَ	سِرَاجًا	صَرَاطٌ	قَالَ
طَعَامٍ	غَاسِقٍ	عَابِدٌ	خَالِدًا	تَابُوا	طَالِبٍ
مِنَ اللَّهِ	هُوَ اللَّهُ	إِنَّ اللَّهَ	فَاللَّهُ	وَاللَّهُ	اللَّهُ
بِسْمِ اللَّهِ	بِاللَّهِ	بِاللَّهِ	قَالُوا اللَّهُمَّ	رَسُولُ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُمَّ	
صَلَاةً	عَلٰى	إِنَّ الَّذِينَ	إِلَّا الَّذِينَ	مَوْلَاهُمْ	قُلِ اللَّهُمَّ
أَجْرٌ	أَجْرًا	أَكْثُرٌ	رِزْقُوا	أَلَّمْ تَرَ	رَجُلٌ
إِرْجَعٌ	يُرِزِّقُونَ	تُرْجُونَ	أَمْ صَبَرْنَا	عَرْشٌ	إِبْرَهِيمٌ
إِنْ ارْتَبَّتُمْ	رَبُّ ارْجَعْنِا	إِنَّ رَبَّهُمْ	إِرْكَعَا	إِرْجَعٌ	إِرْجَعُوا
وَالنَّهَارٌ	فِي قِرْطَاسٍ	مِرْصَادٍ	فِرْقَةٌ	كُلُّ فِرْقٍ	أَمْ ارْتَابُوا
نَذِيرٌ	خَيْرٌ	قُمْقَانِدُرٌ	فَاصِبٌ	أَمْ	رِجَالٌ

الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ -
أَمَّا بَعْدُ فَقَاعُوتُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَنِ الرَّجِيمِ - يَسُوْلُ اللّٰهُ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ -

سَبَكٌ نَّمْبَر (17) : مَدْحَاتٌ

- » مَدْ کے مَا' نा داراً جُ کرنा اور خُونچنا ہے । مَدْ کے دو سَبَکَ هیں (1) هَمْجَا (2) سُوكُون
- » مَدْ کی چُوریٰ اکْسَامَ ہے । (1) مَدْ مُتَسِيلٌ (2) مَدْ مُنْفَسِيلٌ (3) مَدْ لَاجِيمٌ (4) مَدْ لَيْنَ لَاجِيمٌ (5) مَدْ أَرِيجٌ (6) مَدْ لَيْنَ أَرِيجٌ ।
- » (1) مَدْ مُتَسِيلٌ : هُرُوفُ مَدْ کے بَا' د هَمْجَا یعنی کالِمے مें ہو تو مَدْ مُتَسِيلٌ ہوگا । جैसे جَمْ
- » (2) مَدْ مُنْفَسِيلٌ : هُرُوفُ مَدْ کے بَا' د هَمْجَا دُوسरے کالِمے مें ہو تو مَدْ مُنْفَسِيلٌ ہوگا । جैسے فِي آنْفِسِكُمْ عَيْنٌ
- » مَدْ مُتَسِيلٌ اور مَدْ مُنْفَسِيلٌ کو ”دو، ادَاءِ الْأَلِيفُ“ یا 'نی ”चार یا پांच हरकात“ کی مِिक्दार تک خُونچ کر پढ़ें ।
- » (3) مَدْ لَاجِيمٌ : هُرُوفُ مَدْ کے بَا' د سُوكُونے اَسْلَمٌ   ہو تو مَدْ لَاجِيمٌ ہوگا । جैسے جَانْ
- » (4) مَدْ لَيْنَ لَاجِيمٌ : هُرُوفُ لَيْنَ کے بَا' د سُوكُونے اَسْلَمٌ ہو تو مَدْ لَيْنَ لَاجِيمٌ ہوگا । جैسے عَيْنٌ
- » مَدْ لَاجِيمٌ اور مَدْ لَيْنَ لَاجِيمٌ کو تीن اَلِيفُ یا 'نی ”छ: हरकात“ کی مِिक्दार تک خُونچ کر پढ़ें ।
- » (5) مَدْ أَرِيجٌ : هُرُوفُ مَدْ کے بَا' د أَرِيجٌ سُوكُون ہو (یا 'نی وَكْفُ کی وَجْہ سے کोई هَرْفُ سَاکِنٌ ہو جائے) تو مَدْ أَرِيجٌ ہوگا । جैسے مُسْلِمُونَ
- » (6) مَدْ لَيْنَ أَرِيجٌ : هُرُوفُ لَيْنَ کے بَا' د أَرِيجٌ سُوكُون ہو (یا 'نی وَكْفُ کی وَجْہ سے کोई هَرْفُ سَاکِنٌ ہو جائے) تو مَدْ لَيْنَ أَرِيجٌ ہوگا । جैسے شَفَقَتِينَ
- » مَدْ أَرِيجٌ اور مَدْ لَيْنَ أَرِيجٌ کو ”एक، دو یا تीन اَلِيفُ“ یا 'نی ”दो، चार یا छ: हरकात“ کی مِिक्दार تک خُونچ کر پढ़ें ।
- » مَدْحَاتٌ کے हिज्जे इस तरह करें जैसे جَائِي = جَائِي مَزْهُ ، جَرَ = جَرَ يَسُوْلُ ، جَبَرَ = جَبَرَ صَادُ لَامُ ، ضَالَّ = ضَالَّ دَوْلَهُ ، دَوْلَهُ ، دَوْلَهُ ، دَوْلَهُ

حَدَائِقٌ	أُولَئِكَ	سِيَّئَتُ	وَالْعَدُ	جَائِي	جَاءَ
هَوَالَّهُ	يَأْرُضُ	قَالُواً أَمَنَّا	بِهَا نَزَّلَ	أُولَيَاءَ	مُرْءَوَهُ

ءَالْذَّاكِرِينَ	الْأَعْنَانَ	دَابَّتُهُ	ضَالًاً	يَبْقَى إِسْرَائِيلَ
وَالصَّفَتِ	الْكَافِةُ	كَافَةً	أَكْجَوْنِي	جَانٌ
وَلَا الضَّالِّينَ	أَنْ يَتَمَاسَا	يُحَاذُونَ	تَخْضُونَ	حَاجُوكَ
وَرِيشٍ	خَوْفٍ	رَبُّ الْعَلِمِينَ	يَسْأَلُونَ	يَأْوِي الْأَلْبَابُ

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ ۖ
أَمَّا بَعْدُ فَاعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَنِ الرَّجِيمِ ۖ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۖ

سَبْعُونَ (18) : हुस्फे मुक़त्तआत

- » हुस्फे मुक़त्तआत कुरआने पाक की बा'ज़ सूरतों के शुरूअ़ में आते हैं।
- » इन हुस्फे को मुफ्त हुस्फे की तरह अलग अलग इस तरह पढ़ें कि मद्दात की मिक्दार पूरी अदा हो नीज़ इख़्फ़ा व इदग़ाम आने की सूरत में गुना भी करें।
- » آلفُ لَآمُ مَيْمُونَ اللَّهُ ۝ (1) वस्ल (2) वक्फ़
- » آلفُ لَآمُ مَيْمُونَ اللَّهُ ۝ (2) वक्फ़

طَاهَا	نَوْنَ	قَاتَ	صَادُ
أَلْفُ لَآمُ كَمْ رَا	حَامِيْم	طَاسَ	يَسِّينَ
عَيْنَ سِّينَ قَاتَ	حَامِيْم	أَلْفُ لَآمُ مَيْمُونَ رَا	أَلْفُ لَآمُ مَيْمُونَ

كَهْيَص

كَافٌ هَمِيَّا عَيْنٌ صَادٌ

اللَّهُ

آلِفٌ كَلَمٌ مَيْمٌ اللَّهُ

الْهَصَ

آلِفٌ كَلَمٌ مَيْمٌ صَادٌ

طَسْمَة

طَاسِيْنٌ مَيْمٌ

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِ النَّبِيِّنَ -
أَمَّا بَعْدُ فَقَاعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَنِ الرَّجِيمِ - يَسِّرْ اللَّهُ الرَّحْمَنُ الرَّجِيمُ -

شबک نمبر (19) : جايد اليلف " ۹ "

» کوئی آنے پاک میں بآ ج جگہ ایلیف پر گول دا اپرا " ۹ " بننا ہوتا ہے । اسے ایلیف کو "جايد ایلیف" کہتے ہیں । اس ایلیف کو پढنے یا ن پڑنے کی تفسیل یہ ہے : (1)..... ان چیز کلمات میں "جايد ایلیف" کو وکھ (یا 'نی رکنے کی سورت) میں پढنے گے لیکن وسل (یا 'نی میلا کر پढنے کی سورت) میں نہیں پढنے گے ।

أَنَّ
(ہر جگ)

قَوْارِيْرَا
(پیل)
۱۵، سورہ الدھر، ۲۹ ب

الْسَّبِيْلَا
۶۷ ب، الاحزاب، ۲۲

الْرَسُوْلَا
۶۶ ب، الاحزاب، ۲۲

الْظَّنُونَا
۱۰۰ ب، الاحزاب، ۲۱

لَكِنْ
۳۸ ب، الکھف، ۱۰

(2)..... کوئی آنے پاک کے اس اک کلمے " سَلَسِلَا " (سورہ الدھر، ۲۹ ب) کے "جايد ایلیف" کو وکھ میں پڑنا اور ن پڑنا دونوں جايد ج ہیں । اعلیٰ بھٹا وسل میں اس جايد ایلیف کو نہیں پढنے گے ।

(3)..... ان تمام کلمات میں جايد ایلیف کو وسل (یا 'نی میلا کر پढنے کی سورت میں) اور وکھ (یا 'نی رکنے کی سورت میں) دونوں اتھار سے نہیں پढنے گے ।

مَلَائِيْه
(ہر جگ)

لَا إِلَهَ إِلَّا
۶۸ ب، الصافہ، ۲۳

أَفَإِنْ قَتَ
۳۴ ب، الانتیم، ۱۷

أَفَإِنْ قَاتَ
۱۴۴ ب، آل عمران، ۴

لَتَشْتُوْ
۳۰ ب، الرعد، ۱۳

ثَوْدَا
۶۸ ب، العنكبوت، ۲۸ ب، هود، ۱۲ ب، ۲۸، ۲۷ ب، الرقان، ۳۸ ب، یونس، ۵۱

وَمَلَائِيْهُ
۸۳ ب، یونس، ۱۱

وَلَا أَوْضَعُوا
۴۷ ب، التوبہ، ۱۰

وَنَبِيْوُ
۳۱ ب، محمد، ۲۶

لَبِيْلُوْ
۴ ب، محمد، ۲۶

لَبِرِيْوُفِي
۳۹ ب، الروم، ۲۱

لَكَنْ تَدَعُوا
۱۴ ب، الکھف، ۱۵

قَوْارِيْرَا
(دوسرا)
۱۶، الدھر، ۲۹ ب

(4)..... इन तमाम कलिमात के लफजे "آتا" में ज़ाइद अलिफ़ नहीं है लिहाज़ा इस अलिफ़ को पढ़ेंगे ।

مَنْ أَنَابَ

ب٢٧، الرعد، ١٣
ب١٥، القعن، ٢١

لِلْأَنَاءِ

ب٢٧، الرحمن، ١٠

أَنَابُوا

ب٢٣، الزمر، ١٧

أَنَّاسٍ

ب٤٩، الفرقان، ١٩

عَلَيْكُمُ الْأَكْلَامُ

ب١١٩، عمران، ٤

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ
أَمَّا بَعْدُ فَاعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَنِ الرَّجِيمِ
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

शब्दकृत नम्बर (20): मुत्फ़र्रिक कवाइद

» **इज्हारे मुत्लक़ :** इन चार कलिमात में नून साकिन के बा'द हुस्फ़े यरमलून एक कलिमे में आने की वजह से इदगाम नहीं बल्कि इज्हारे मुत्लक़ होगा इस लिये इन चारों कलिमात में गुना न करें ।

قِوَافٍ

صِوَافٍ

مُدْيَانٌ

دُنْيَا

» **सक्तह :** आवाज़ रोक कर सांस लिये बिगैर आगे पढ़ने को सक्तह कहते हैं या 'नी आवाज़ रुक जाए और सांस जारी रहे । इन चार कलिमात में सक्तह वाजिब है सक्ते का हुक्म यह है कि मुत्फ़र्रिक को साकिन किया जाए और दो ज़बर को अलिफ़ से बदल कर पढ़ा जाए ।

عَوْجَاهٌ قَيْتَا

ب١٥، الكهف، ١٥

مِنْ مَرْقَدِنَا هَذَا

ب٢٣، بُشَّرٍ، ٣٣

كَلَّا بَلْ سَكَّةَ زَانَ

ب٣٠، المطففين، ١٧

وَقِيلَ مَنْ رَاقِ

ب٢٩، القلم، ٢

» **ص :** कुरआने पाक में चार कलिमात **ص** से लिखे जाते हैं और **صَاد** पर बारीक **سِيَّن** भी लिखा होता है इन के पढ़ने की तप्सील इस तरह है : (1) और (2) में सिर्फ़ पढ़ें, (3) में **ص** और (4) में **س** दोनों पढ़ना जाइज़ है, (4) में सिर्फ़ **ص** पढ़ें ।

يُهُصِّيْطِرُ

ب٣٠، الغاشية، ٢٢

أَمْهُمُ الْمُصَيْطِرُونَ

ب١٢، الطور، ١٢

بَصْطَةٌ

ب٨، الاعران، ٦٩

يَبْصُطُ

ب٢، البقرة، ٣٥

- » **تَسْهِيل :** تَسْهِيلَ كَمَا نَأَيْنَا بِهِ نَرْمَى كَرْنَانَا يَا نَنِي دُوْسَرَه هَمْجَاهَا كَمَا نَرْمَى كَمَا سَاتَهُ پَدَهُنَ |
کُر آنے پاک میں سیفہ اک کالیمے میں تَسْهِيلَ وَاجِبَہُ ہے ।
- » **إِمَالَه :** جَبَرَ کَمَا جَرَ کَمَا تَرَفَ اُولَئِے کَمَا تَرَفَ مَا إِلَهَ کَرَ کَمَا پَدَنَ کَمَا إِمَالَهَ کَمَا رَیَ نَهْنَهْ بَلْكَ رَے پَدَهُنَ |
إِمَالَهَ کَمَا رَے کَمَا عَدْ کَمَا لَفَضَ کَرَتَرَ کَمَا رَیَ نَهْنَهْ بَلْكَ رَے پَدَهُنَ |
- » **إِمَالَهَ کَمَا هَمْجَاهَ :** إِمَالَهَ کَمَا هَمْجَاهَ جَبَرَ = مَجْرِيٌّ، رَے = إِمَالَهَ وَالَّيٰ، مَجْرِيٌّ = رَے، مَجْرِيٌّ = جَبَرَ هَا الفَاءُ = جَبَرَ هَا
- » **بِسْ إِلَسْمُ الْفُسُوقُ :** إِسَامَةُ الْفُسُوقُ إِسَامَةُ الْفُسُوقُ میں لَامَ سے پہلے اور کے با'د دو نوں الفاءُ ن پدھے بلکہ لَامَ کو جَرَ دے کر پدھے ।

بِسْ إِلَسْمُ الْفُسُوقُ

ب ۲۱ ، الحجرات ۱۱

مَجْرِيٌّ

ب ۱۲ ، هود ۳۱

أَعْجَبَيْ وَعَزَّزَيْ

ب ۲۲ ، لَمَ السَّجْدَةِ ۳۳

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِ الْمَرْسَلِينَ -
أَمَّا بَعْدُ فَاعُذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَنِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سَبَكُ نَثْبَرَ (21) : وَكْفُ

- » **وَكْفُ :** وَكْفُ کے ما'نا **ठھرنے** اور **رُکنے** کے ہیں । یا'نی جس کالیمے پر وَكْفُ کرئے تو اس کالیمے کے آخیڑی هَرْفَ پر آوازُ اور سانس دو نوں کو خَتم کر دے ।
- » کالیمے کے آخیڑی هَرْفَ پر **جَبَرَ**, **جَرَ**, **پَشَ**, **دَوْ جَرَ**, **دَوْ پَشَ**, **خَدَّا جَرَ**, **عَلَّتَ پَشَ** ہو تو اس هَرْفَ کو وَكْفُ میں **سَاکِنَ** کر دے ।
- » کالیمے کے آخیڑی هَرْفَ پر **دَوْ جَبَرَ** ہوں تو یہ وَكْفُ میں **الْلِفَ** سے بَدَل دے ।
- » کالیمے کے آخیڑی میں **گَلَلَ** "ڈ" پر **خَواہ** کوئی بھی هَرکَت ہو یا تَنْبَیَنَ اسے وَكْفُ میں **سَاکِنَ** "ڈ" سے بَدَل دے ।
- » **خَدَّا جَبَرَ**, **هَرْلَفَ مَهَا** اور **سَاکِنَ هَرْفَ** وَكْفُ میں تَبَدَّل نہیں ہوتے ।
- » **مُشَدَّد هَرْفَ** پر وَكْفُ کی سُورَت میں **تَشَدِّيد بَاكِي رَخِي** مگر هَرکَت کو **جَاهِيرَ** ن ہونے دے ।
- » **نُون کُوْلَنِي :** تَنْبَیَنَ کے با'د هَمْجَاءَ وَسَلَّيَ آ جائے تو وَسَلَّمَ میں هَمْجَاءَ وَسَلَّمَ کو **غِيرَاتِهِ** ہوئے تَنْبَیَنَ کے نُون سَاکِنَ کو جَرَ دے کر اک **قَوَافِي** سا نُون لَمَخَ دیا جاتا ہے اسے نُون کُوْلَنِي کہتے ہیں ।

﴿نَوْنَ كُوْلَّتِي وَالْمَلِيمَاتِ كَهِيْجِيِّي إِسْكَنَدَرَ كَهِيْجِيِّي إِسْكَنَدَرَ كَهِيْجِيِّي إِسْكَنَدَرَ كَهِيْجِيِّي إِسْكَنَدَرَ﴾

﴿شَيْءٌ يَا جَرَّ شِينٌ = شِينٌ إِلَسْمَاءُ، شِينٌ إِلَسْمَاءُ يَا شِينٌ = شِينٌ إِلَسْمَاءُ، مَا مَاءُ جَبَرَ شِينٌ، أَسْ أَسُّ = سَ شِينٌ جَبَرَ، هَمْزَهٌ شِينٌ، هَمْزَهٌ شِينٌ = هَمْزَهٌ إِلَسْمَاءُ، هَمْزَهٌ شِينٌ = هَمْزَهٌ إِلَسْمَاءُ﴾

- ﴿أَلْلَامَاتِ وَكَفَرَ﴾ : **أَلْلَامَاتِ** وَكَفَرَ کے حیچے اس تراہ کرے گے : جیسے شِينٌ = شِينٌ إِلَسْمَاءُ، مَا مَاءُ = مَاءُ جَبَرَ شِينٌ، أَسْ أَسُّ = سَ شِينٌ جَبَرَ، هَمْزَهٌ شِينٌ = هَمْزَهٌ شِينٌ، هَمْزَهٌ شِينٌ = هَمْزَهٌ إِلَسْمَاءُ، هَمْزَهٌ شِينٌ = هَمْزَهٌ إِلَسْمَاءُ
- ﴿أَلْلَامَاتِ وَكَفَرَ﴾ : **أَلْلَامَاتِ** وَكَفَرَ کی تफسیل دئے جائیں ہے :
- ﴿أَلْلَامَاتِ وَكَفَرَ﴾ : یہ **كَفَرَ** تام اور آیات مुکتمل ہونے کی اُلَامَاتِ ہے **يَهْنَ** ثہرنا چاہیے ।
- ﴿أَلْلَامَاتِ وَكَفَرَ﴾ : یہ **كَفَرَ** لَاجِمَ کی اُلَامَاتِ ہے **يَهْنَ** جُکُرَ ثہرنا چاہیے ।
- ﴿أَلْلَامَاتِ وَكَفَرَ﴾ : یہ **كَفَرَ** مُتْلِكَ کی اُلَامَاتِ ہے **يَهْنَ** ثہرنا بہتر ہے ।
- ﴿أَلْلَامَاتِ وَكَفَرَ﴾ : یہ **كَفَرَ** جَادِجَ کی اُلَامَاتِ ہے **يَهْنَ** ثہرنا بہتر اور ن ثہرنا بھی جَادِجَ ہے ।
- ﴿أَلْلَامَاتِ وَكَفَرَ﴾ : یہ **كَفَرَ** مُعْجَبَنَ کی اُلَامَاتِ ہے **يَهْنَ** ثہرنا جَادِجَ مگر ن ثہرنا بہتر ہے ।
- ﴿أَلْلَامَاتِ وَكَفَرَ﴾ : یہ **كَفَرَ** مُورَخَبَسَ کی اُلَامَاتِ ہے **يَهْنَ** میلا کر پढنا چاہیے ।
- ﴿أَلْلَامَاتِ وَكَفَرَ﴾ : اگر آیات کے اوپر **أَلْلَامَاتِ** لیکھا ہو تو **ثہرنا** اور ن **ثہرنا** میں **إِذْخِلَافٌ** ہے آیات کے **إِلَامَاتِ** لیکھا ہو تو **ن ثہرنا** ہے ।
- ﴿أَلْلَامَاتِ وَكَفَرَ﴾ : **كَفَرَ** کرنے کے باہم پیछے سے میلا کر پढنے کو **إِعْلَامَ** کہتے ہیں ।

بِالْحَقِّ	شَفَّيْنِ	فِيَهُ	مُسْتَقِيْعَهُ	نِدِيْمَيْنِ	صَدِيقَيْنِ
قِسْطِ	شَيْ	شَهْرُ	مِنْ قَبْلُ	يَشَاءُ	لَسْتِعِيْنِ
قِسْطِ	شَيْ	شَهْرُ	مِنْ قَبْلُ	يَشَاءُ	لَسْتِعِيْنِ
بِأَمْرِ	عِبَادَهُ	بِهِ	بَرْقُ	قَدِيرُ	لَهُوَ
بِأَمْرِ	عِبَادَهُ	بِهِ	بَرْقُ	قَدِيرُ	لَهُوَ
نِيَّاهُ	عِلْمَاهُ	الْفَاقَاهُ	مَوَازِيْنِهُ	أَخْلَدَهُ	رَبَهُ
نِيَّاهُ	عِلْمَاهُ	الْفَاقَاهُ	مَوَازِيْنِهُ	أَخْلَدَهُ	رَبَهُ

فَتَرْضِيٌ	وَمِنَ الْأُولَىٰ	وَتَوْلِيٌ	جَارِيٌّ	رَقَبَةٌ	قُوَّةٌ
فَتَرْضِيٌ	وَمِنَ الْأُولَىٰ	وَتَوْلِيٌ	جَارِيٌّ	رَقَبَةٌ	قُوَّةٌ
قُولِيٌ	تَهْتَدِوا	فِيهَا	فَحَدِيثٌ	فَارِغَبٌ	وَانْخَرٌ
قُولِيٌ	تَهْتَدِوا	فِيهَا	فَحَدِيثٌ	فَارِغَبٌ	وَانْخَرٌ
مُنِيبٌ أَدْخُلُوهَا	شَيْبَا السَّمَاءُ	شَيْبَا السَّمَاءُ	خَيْرًا الْوَصِيَّةُ	خَيْرًا الْوَصِيَّةُ	
مُنِيبٌ أَدْخُلُوهَا	شَيْبَا السَّمَاءُ	شَيْبَا السَّمَاءُ	خَيْرًا الْوَصِيَّةُ	خَيْرًا الْوَصِيَّةُ	
خَيْرًا الْذِي	قَدِيرًا الْذِي	قَدِيرًا الْذِي	مُبِينٌ أَقْتَلُوا		
خَيْرًا الْذِي	قَدِيرًا الْذِي	قَدِيرًا الْذِي	مُبِينٌ أَقْتَلُوا		

الْحَمْدُ لِلّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ
أَمَّا بَعْدُ فَاعُوذُ بِاللّهِ مِنَ الشَّيْطَنِ الرَّجِيمِ إِنَّمَا تَنْهِيَ اللّهُ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ

سَبَكُ نَمْبَر٢ (22) : نَمَاجِز

- इस सबक को हिज्जे और रवां दोनों तरीकों से पढ़ें।
- इस सबक में भी पिछले तमाम अस्बाक के क़वाइद और हुस्नफ़ की अदाएँगी का खास ख्याल रखें बिल खुसूस मिलती जुलती आवाज़ वाले हुस्नफ़ में वाजेह फ़र्क करें।
- याद रखिये ! इन हुस्नफ़ में फ़र्क न करने की वजह से अगर माना फ़ासिद हो गए तो नमाज़ न होगी।

﴿اللّهُ أَكْبَرُ﴾

سُبْحَنَكَ اللّهُمَّ وَجَهَدِكَ وَتَبَارَكَ اسْمُكَ وَتَعَالَى جَدُّكَ وَلَا إِلَهَ مِثْكَ

تَبَارَكَ اللّهُمَّ وَجَهَدِكَ وَتَبَارَكَ اسْمُكَ وَتَعَالَى جَدُّكَ وَلَا إِلَهَ مِثْكَ

► بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ : تسمية رب العالمين

► شُورٌ تُولِّ فَاتِحًا :

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ۝ مَلِكُ يَوْمِ الدِّينِ ۝
إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ۝ إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ۝ صِرَاطَ الَّذِينَ
أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ لَا غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ۝ أَمِينٌ

► شُورٌ تُولِّ إِخْلَاصًا : بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ۝ اللَّهُ الصَّمَدُ ۝ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُوْلَدْ ۝ وَلَمْ يَكُنْ لَّهُ كُفُواً أَحَدٌ

► تسبیح لکوڈا : سُبْحَنَ رَبِّ الْعَظِيمِ

► تسمیہ : سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمَدَهُ

► تہمید : رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ

► تسبیح سجدا : سُبْحَنَ رَبِّ الْأَعْلَمِ

► تasherif : الشَّهِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيَّهَا النَّبِيُّ
وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّلَاحِينَ ۝
أَشْهَدُ أَنَّ لِلَّهِ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا أَعْبُدُهُ وَرَسُولُهُ ۝

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى الْأَلْفِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ
 عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى الْأَلْفِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ ۝ اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ
 وَعَلَى الْأَلْفِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى الْأَلْفِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ ۝

اللَّهُمَّ رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمًا الصَّلَاةَ وَمَنْ ذَرَّتِي مِنْ
 رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَاءَ رَبَّنَا أَغْفِرْ لِي رَبَّ الدَّىْ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحُسَابُ ۝

السلامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَّهُ ۝

اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْتَعِينُكَ وَنَسْتَغْفِرُكَ وَنُؤْمِنُ بِكَ
 وَنَتَوَكَّلُ عَلَيْكَ وَنُثْنِي عَلَيْكَ الْخَيْرَ وَنُشَكِّرُكَ وَلَا تَكُونُ فِرَقَ وَنَخْلُعُ
 وَنَتَرُكُ مَنْ يَقْبُرُكَ اللَّهُمَّ إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَلَكَ نُصَلِّي وَنُسَجُّدُ وَإِلَيْكَ
 نَسْعِي وَنَحْفُدُ وَنَرْجُوا رَحْمَتَكَ وَنَخْشَى عَذَابَكَ إِنَّ عَذَابَكَ بِالْكُفَّارِ مُلْعِنٌ ۝

إِنَّ اللَّهَ وَمَلِكَكُمْ يُصَلِّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آتُوكُمُ الْأَنْوَاعَ
 عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا وَسَلِّمُوا ۝

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا وَأَوْلَادِنَا مَعِنَ الْجُودِ وَالْكَرَمِ فِي الْهُوَ بِارِكْ وَسَلِّمْ ۝

الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعُلَمَاءِ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلٰامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ -
أَمَّا بَعْدُ فَاعُوذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيمِ ۝ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

સુવાલ વ જવાબ

સુવાલ નં. 1 હુર્રફે મુપ્રદાત કિતને હૈનું?

સબકું નંબર 1

જવાબ હુર્રફે મુપ્રદાત 29 હૈનું।

સુવાલ નં. 2 હુર્રફે મુસ્તા' લિયા કિતને હૈનું ઔર કૌન કૌન સે હૈનું?

સબકું નંબર 1

જવાબ હુર્રફે મુસ્તા' લિયા સાત હૈનું ઔર વોહ યેહ હૈનું - ખ, ચ, પ, ટ, ઝ, ગ, ક.

સુવાલ નં. 3 હુર્રફે મુસ્તા' લિયા કો કૈસે પઢતે હૈનું ઔર ઇન કા મજૂઆ ક્યા હૈ?

સબકું નંબર 1

જવાબ હુર્રફે મુસ્તા' લિયા કો હમેશા હર હાલત મેં પુર યા'ની મોટા પઢતે હૈનું ઔર ઇન કા મજૂઆ ખું ચ્છુતું હૈ।

સુવાલ નં. 4 હોંટોં સે અદા હોને વાલે હુર્રફ કિતને હૈનું ઔર કૌન કૌન સે હૈનું?

સબકું નંબર 1

જવાબ હોંટોં સે અદા હોને વાલે હુર્રફ ચાર હૈનું : બ, ફ, મ, વ.

સુવાલ નં. 5 હુર્રફે સફીરિયા યા'ની સીટી વાલે હુર્રફ કિતને હૈનું ઔર કૌન કૌન સે હૈનું?

સબકું નંબર 1

જવાબ હુર્રફે સફીરિયા યા'ની સીટી વાલે હુર્રફ તીન હૈનું : જ, સ, ચ.

સુવાલ નં. 6 હરકાત કિસે કહતે હૈનું?

સબકું નંબર 3

જવાબ જબર —, જેર —, પેશ — કો હરકાત કહતે હૈનું।

સુવાલ નં. 7 હરકાત કો કિસ તરહ પઢેંગે?

સબકું નંબર 3

જવાબ હરકાત કો બિગેર ખીંચે, બિગેર ઝાટકા દિયે મા'રૂફ પઢેંગે।

સુવાલ નં. 8 તન્વીન કિસે કહતે હૈનું?

સબકું નંબર 5

જવાબ દો જબર =, દો જેર = ઔર દો પેશ = કો તન્વીન કહતે હૈનું। તન્વીન નૂન સાકિન હોતા હૈ જો કલિમે કે આખિર મેં આતા હૈ ઇસ લિયે તન્વીન કી આવાજ નૂન સાકિન કી તરહ હોતી હૈ।

સુવાલ નં. 9 હુર્રફે મદ્દા કિતને હૈનું ઔર કૌન કૌન સે હૈનું?

સબકું નંબર 7

જવાબ હુર્રફે મદ્દા તીન હૈનું ઔર વોહ યેહ હૈનું : કા, ઓ, એલ્ફ.

सुवाल नं. 10	आरूप मदा, और मदा और पूर्ण मदा कब होगा ?	सबक़ नम्बर 7
जवाब	आरूप से पहले ज़बर हो तो आरूप मदा, और साकिन से पहले पेश हो तो और मदा, पूर्ण साकिन से पहले जेर हो तो पूर्ण मदा होगा ।	
सुवाल नं. 11	हुरूफ़े मदा को कैसे पढ़ते हैं ?	सबक़ नम्बर 7
जवाब	हुरूफ़े मदा को एक अलिफ़् या'नी दो हरकात के बराबर खींच कर पढ़ते हैं ।	
सुवाल नं. 12	खड़ी हरकात किसे कहते हैं ?	सबक़ नम्बर 8
जवाब	खड़े ज़बर, खड़े जेर और उल्टे पेश को खड़ी हरकात कहते हैं ।	
सुवाल नं. 13	खड़ी हरकात को कैसे पढ़ते हैं ?	सबक़ नम्बर 8
जवाब	खड़ी हरकात को हुरूफ़े मदा की तरह एक अलिफ़् या'नी दो हरकात के बराबर खींच कर पढ़ते हैं ।	
सुवाल नं. 14	हुरूफ़े लीन कितने हैं और कौन कौन से हैं ?	सबक़ नम्बर 9
जवाब	हुरूफ़े लीन दो हैं और पूर्ण ।	
सुवाल नं. 15	हुरूफ़े लीन को किस तरह पढ़ते हैं ?	सबक़ नम्बर 9
जवाब	हुरूफ़े लीन को बिगैर खींचे बिगैर झटका दिये नरमी से मारूफ़ पढ़ते हैं ।	
सुवाल नं. 16	ओं लीन और पूर्ण लीन कब होगा ?	सबक़ नम्बर 9
जवाब	ओं साकिन से पहले ज़बर हो तो ओं लीन और पूर्ण साकिन से पहले ज़बर हो तो पूर्ण लीन होगा ।	
सुवाल नं. 17	क़ल्क़ला के क्या मा'ना हैं ?	सबक़ नम्बर 11
जवाब	क़ल्क़ला के मा'ना जुम्बिश और हरकत के हैं या'नी इन हुरूफ़ के अदा होते वक्त मख्ज में जुम्बिश सी होती है जिस की वजह से आवाज़ लौटती हुई निकलती है ।	
सुवाल नं. 18	हुरूफ़े क़ल्क़ला कितने हैं, कौन कौन से हैं और इन का मज्मूआ क्या है ?	सबक़ नम्बर 11
जवाब	हुरूफ़े क़ल्क़ला पांच हैं और वोह ये हैं د، ح، ب، ط، ق हुरूफ़े क़ल्क़ला का मज्मूआ قُطْبُ جَرِيْحٍ है ।	
सुवाल नं. 19	हुरूफ़े क़ल्क़ला में कब क़ल्क़ला खूब ज़ाहिर होगा ?	सबक़ नम्बर 11
जवाब	जब हुरूफ़े क़ल्क़ला साकिन हों तो उन में क़ल्क़ला खूब ज़ाहिर होगा ।	
सुवाल नं. 20	अगर क़ल्क़ला हुरूफ़ मुशद्दद हों तो उन्हें कैसे पढ़ेंगे ?	सबक़ नम्बर 11
जवाब	जब क़ल्क़ला हुरूफ़ मुशद्दद हों तो उन्हें जमाव के साथ अदा करेंगे ।	

سُوَالٌ نं. 21 همچنان ساکینا (ع، ا) کو کیسے پढ़ے؟

سبقہ نمبر 11

جواب همچنان ساکینا (ع، ا) کو ہمہشہ جنگل کا دے کر پڑئے۔

سُوَالٌ نं. 22 نون ساکین اور تنبیں کے کیتنے کاڈے ہیں اور کیون کیون سے ہیں؟

سبقہ نمبر 12

جواب نون ساکین اور تنبیں کے چار کاڈے ہیں اور وہ یہ ہیں **ઇڙھار، ઇڅڻا، ઇدگام، ઇکلاب** ।

سُوَالٌ نं. 23 ڈھنار کا کاڈا سुناۓ؟

سبقہ نمبر 12

جواب نون ساکین اور تنبیں کے بآ'd ہرلپے ہلکی میں سے کوئی ہرف آ جائے تو ڈھنار ہو گا یا'نی نون ساکین اور تنبیں میں گुناہ نہیں کرے گے۔

سُوَالٌ نं. 24 ہرلپے ہلکی کیتنے ہیں اور کیون کیون سے ہیں؟

سبقہ نمبر 12

جواب ہرلپے ہلکی ٿیٰ ہیں اور وہ یہ ہیں - ع، ح، غ، خ

سُوَالٌ نं. 25 ڈڅڻا کا کاڈا سुناۓ؟

سبقہ نمبر 12

جواب نون ساکین اور تنبیں کے بآ'd ہرلپے ڈڅڻا میں سے کوئی ہرف آ جائے تو ڈڅڻا ہو گا یا'نی نون ساکین اور تنبیں میں گुناہ کر کے پڑئے۔

سُوَالٌ نं. 26 ہرلپے ڈڅڻا کیتنے ہیں اور کیون کیون سے ہیں؟

سبقہ نمبر 12

جواب ہرلپے ڈڅڻا پندرہ ہیں اور وہ یہ ہیں

- ت، ث، ج، ڏ، ڏ، ز، س، ش، ص، ض، ط، ظ، ف، ق، ك

سُوَالٌ نं. 27 تشذیب کیسے کہتے ہیں اور تشذیب والے ہرفس کو کیا کہتے ہیں؟

سبقہ نمبر 13

جواب تین دندان ۾ والی شکل کو تشذیب کہتے ہیں جس ہرفس پر تشذیب ہو اسے موشہد کہتے ہیں۔

سُوَالٌ نं. 28 بـ موشہد اور بـ موشہد میں کیا ہو گا؟

سبقہ نمبر 13

جواب بـ نون موشہد اور بـ نون موشہد میں ہمہشہ گुناہ ہو گا۔

سُوَالٌ نं. 29 گونا کیسے کہتے ہیں اور اس کی میکڈار کیا ہے؟

سبقہ نمبر 13

جواب ناک میں آواز لے جا کر پढئے کو گونا کہتے ہیں گونا کی میکڈار ایک الیف کے برابر ہے۔

سُوَالٌ نं. 30 موشہد ہرفس کو کیس ترہ پڑئے؟

سبقہ نمبر 13

جواب موشہد ہرفس کو دو (2) مرتبا پڑئے اک مرتبا اپنے سے پہلے والے موتھریک ہرفس سے میلا کر اور دوسرا مرتبا خود اپنی حرکت کے موتا بیک جرا رک کر۔

سُوَالٌ نं. 31 **इदगाम का क़ाइदा सुनाएं ?**

सबक़ नम्बर 14

जवाब नून साकिन या तन्वीन के बा'द हुरूफ़े यरमलून में से कोई हर्फ़ आ जाए तो इदगाम होगा । ۷ और ل में बिगैर गुना के बाकी चार में गुना के साथ ।

सुवाल नं. 32 **हुरूफ़े यरमलून** कितने हैं और कौन कौन से हैं ?

सबक़ नम्बर 14

जवाब हुरूफ़े यरमलून ۶ हैं और वोह ये हैं : ۹ ، ۸ ، ۷ ، ۶ ، ۵ ، ۴

सुवाल नं. 33 **इक़लाब का क़ाइदा सुनाएं ?**

सबक़ नम्बर 14

जवाब नून साकिन या तन्वीन के बा'द हर्फ़ ۷ आ जाए तो इक़लाब होगा या'नी नून साकिन और तन्वीन को मीम से बदल कर इख़फ़ा करेंगे या'नी गुना कर के पढ़ेंगे ।

सुवाल नं. 34 **मीम साकिन** के कितने क़ाइदे हैं और वोह कौन कौन से हैं ?

सबक़ नम्बर 15

जवाब मीम साकिन के तीन क़ाइदे हैं और वोह ये हैं **इदगामे शफ़वी**, **इख़फ़ाए शफ़वी**, **इज़हरे शफ़वी** ।

सुवाल नं. 35 **इदगामे शफ़वी** का क़ाइदा सुनाएं ?

सबक़ नम्बर 15

जवाब मीम साकिन के बा'द दूसरी ۹ आ जाए तो मीम साकिन में इदगामे शफ़वी होगा या'नी गुना करेंगे ।

सुवाल नं. 36 **इख़फ़ाए शफ़वी** का क़ाइदा सुनाएं ?

सबक़ नम्बर 15

जवाब मीम साकिन के बा'द ۷ आ जाए तो मीम साकिन में इख़फ़ाए शफ़वी होगा या'नी गुना करेंगे ।

सुवाल नं. 37 **इज़हरे शफ़वी** का क़ाइदा सुनाएं ?

सबक़ नम्बर 15

जवाब मीम साकिन के बा'द ۷ और ۹ के इलावा कोई भी हर्फ़ आ जाए तो मीम साकिन में इज़हरे शफ़वी होगा या'नी गुना नहीं करेंगे ।

सुवाल नं. 38 **तफ़ख़ीम व तरकीक़** के क्या मा'ना हैं ?

सबक़ नम्बर 16

जवाब **तफ़ख़ीम** के मा'ना हर्फ़ को **पुर** पढ़ना और **तरकीक़** के मा'ना हर्फ़ को **बारीक** पढ़ना है ।

सुवाल नं. 39 इसमे जलालत अल्लाह (عَزَّوجَلَّ) के **مُلَّا** को कब **पुर** और कब **बारीक** पढ़ेंगे ?

सबक़ नम्बर 16

जवाब इसमे जलालत अल्लाह (عَزَّوجَلَّ) के **مُلَّا** से पहले हर्फ़ पर ज़बर या पेश हो तो इसमे जलालत अल्लाह (عَزَّوجَلَّ) के **مُلَّا** को **पुर** पढ़ेंगे और इसमे जलालत अल्लाह (عَزَّوجَلَّ) के **مُلَّا** से पहले हर्फ़ के नीचे जेर हो तो इसमे जलालत अल्लाह (عَزَّوجَلَّ) के **مُلَّا** को **बारीक** पढ़ेंगे ।

۱۰۰۰ حکایتیں

سُوَالِ نं. ۴۰ اے کو کب پور اور کب باریک پढ़ेंगे؟

سabक़ nम्बर 16

جواب اے سے پहलے پور ہر ف آ جائے تو اے کو پور اور باریک ہر ف آ جائے تو اے کو باریک پढ़ے گے।

سُوَالِ نं. ۴۱ اے کو پور پढ़نے کی سूرتیں بتائے؟

سabक़ nम्बर 16

جواب (1) اے پر جبار یا پेश ہو (2) اے پر دو جبار یا دو پेश ہو (3) اے پر خड़ا جبار ہو
 (4) اے ساکین سے پہلے ہر ف پر جبار یا پेश ہو (5) اے ساکین سے پہلے اُریزی جے رہے ہو
 (6) اے ساکین سے پہلے جے ر دوسرے کلیمے میں ہو (7) اے ساکین کے بآد ہر ف کے میں سے کوئی ہر ف اسی کلیمے میں ہو تو ان سب سूرتیں میں اے کو پور پढ़ے گے।

سُوَالِ نं. ۴۲ اے کو باریک پढ़نے کی سूرتیں بتائے؟

سabک़ nम्बर 16

جواب (1) اے کے نیچے جے ر یا دو جے ر ہوں (2) اے ساکین سے پہلے جے رے اصلی اسی کلیمے میں ہو
 (3) اے ساکین سے پہلے اے ساکینا ہو تو ان سب سूرتیں میں اے کو باریک پढ़ے گے।

سُوَالِ نं. ۴۳ اُریزی جے ر کیسے کہتے ہیں؟

سabک़ nम्बर 16

جواب کुرआنے پاک میں بآج کلیمات ایلیف سے شروع ہوتے ہیں اور ایلیف پر کوئی ہر کتاب نہیں ہوتی۔ عِنْ اَنْ اَلِیف پر جو بھی ہر کتاب لگا کر پढ़ے گے وہ اُریزی ہر کتاب ہو گی جیسے جے ر اے کے نیچے جے رے اُریزی ہے۔

سُوَالِ نं. ۴۴ ماد کے کیا مآنا ہیں اس کے کیتنے سبب ہیں اور کیون کیون سے ہیں؟

سabک़ nम्बर 17

جواب ماد کے مآنا دارا ج کرنا اور خینچنا ہے ماد کے سبب دو "2" ہیں (1) همچھ (2) سوکون۔

سُوَالِ نं. ۴۵ ماد کی کیتنی کیسیں ہیں اور کیون کیون سی ہیں؟

سabک़ nम्बर 17

جواب ماد کی ڈی: "6" کیسیں ہیں اور وہ یہ ہیں (1) مدد مُعْتَسِل (2) مدد مُنْفَسِل
 (3) مدد لَا جِم (4) مدد لَيْن لَا جِم (5) مدد اُریز (6) مدد لَيْن اُریز۔

سُوَالِ نं. ۴۶ مدد مُعْتَسِل کب ہوگا؟

سabک़ nम्बर 17

جواب ہر ف مدد کے بآد ہمچھ اسی کلیمے میں ہو تو مدد مُعْتَسِل ہوگا۔

سُوَالِ نं. ۴۷ مدد مُنْفَسِل کب ہوگا؟

سabک़ nम्बर 17

جواب ہر ف مدد کے بآد ہمچھ دوسرے کلیمے میں ہو تو مدد مُنْفَسِل ہوگا۔

सुवाल नं. 48	मदे मुत्तसिल और मदे मुन्फसिल को कितना खींच कर पढ़ेंगे ?	सबकं नम्बर 17
जवाब	मदे मुत्तसिल और मदे मुन्फसिल को “दो, अद्वाई अलिफ़” या’नी “चार या पांच हरकात” की मिक्दार तक खींच कर पढ़ें।	
सुवाल नं. 49	मदे लाज़िम कब होगा ?	सबकं नम्बर 17
जवाब	हुरूफ़े मदा के बा’द सुकूने अस्ली (ہ، ۲) हो तो मदे लाज़िम होगा।	
सुवाल नं. 50	मदे लीन लाज़िम कब होगा ?	सबकं नम्बर 17
जवाब	हुरूफ़े लीन के बा’द सुकूने अस्ली (۳) हो तो मदे लीन लाज़िम होगा।	
सुवाल नं. 51	मदे लाज़िम और मदे लीन लाज़िम को कितना खींच कर पढ़ेंगे ?	सबकं नम्बर 17
जवाब	मदे लाज़िम और मदे लीन लाज़िम को “तीन अलिफ़” या’नी “छः हरकात” की मिक्दार तक खींच कर पढ़ें।	
सुवाल नं. 52	मदे आरिज़ कब होगा ?	सबकं नम्बर 17
जवाब	हुरूफ़े मदा के बा’द आरिज़ी सुकून हो या’नी वक़्फ़ की वजह से कोई हर्फ़ साकिन हो जाए तो मदे आरिज़ होगा।	
सुवाल नं. 53	मदे लीन आरिज़ कब होगा ?	सबकं नम्बर 17
जवाब	हुरूफ़े लीन के बा’द आरिज़ी सुकून हो या’नी वक़्फ़ की वजह से कोई हर्फ़ साकिन हो जाए तो मदे लीन आरिज़ होगा।	
सुवाल नं. 54	मदे आरिज़ और मदे लीन आरिज़ को कितना खींच कर पढ़ेंगे ?	सबकं नम्बर 17
जवाब	मदे आरिज़ और मदे लीन आरिज़ को “एक, दो या तीन अलिफ़” या’नी “दो, चार या छः हरकात” की मिक्दार तक खींच कर पढ़ें।	
सुवाल नं. 55	ज़ाइद अलिफ़ किसे कहते हैं और क्या उसे पढ़ते हैं ?	सबकं नम्बर 19
जवाब	कुरआने पाक में बा’ज़ जगह अलिफ़ पर गोल दाएरा “۰” का निशान होता है ऐसे अलिफ़ को ज़ाइद अलिफ़ कहते हैं और इस अलिफ़ को नहीं पढ़ते।	
सुवाल नं. 56	के नून साकिन में कौन सा क़ाइदा होगा ?	सबकं नम्बर 20
जवाब	इन चार कलिमात में नून साकिन के बा’द हुरूफ़े यरमलून एक कलिमे में आने की वजह से इदगाम नहीं बल्कि इ़ज़हरे मुत्तलक़ होगा इस लिये इन कलिमात में गुन्ना नहीं करेंगे।	

سُوَال نं. 57 سکتہ کیسے کہتے ہیں؟		سبکے نمبر 20
جواب	آوازِ روک کر سانس لیے بیگیر آگے پढ़نے کو سکتہ کہتے ہیں یا' نی آوازِ رُک جاء اور سانس جاری رہے۔	
سُوَال نं. 58 تسلیم کے ک्या مَا' نा ہیں؟		سبکے نمبر 20
جواب	تسلیم کے مَا' نا نرمی کرنا ہے یا' نی دوسرے همچوہ کو نرمی کے ساتھ پढ़نا۔	
سُوَال نं. 59 ہمایلہ کیسے کہتے ہیں؟		سبکے نمبر 20
جواب	جُبار کو جُر اور الف کو پڑ کی ترکِ مایل کر کے پढ़نے کو ہمایلہ کہتے ہیں۔	
سُوَال نं. 60 ہمایلہ کی ۱ ر کیسے ترک پढ़ئے؟		سبکے نمبر 20
جواب	ہمایلہ کی ۱ ر کو عدو کے لفڑی کُترے کی ۱ ر کی ترک پढ़ئے۔ یا' نی ۱ ر نہیں بلکہ ۲ ر پढ़ئے۔	
سُوَال نं. 61 وکُف کے ک्या مَا' نا ہیں؟		سبکے نمبر 21
جواب	وکُف کے مَا' نا ظہرنے اور رُکنے کے ہیں۔	
سُوَال نं. 62 وکُف کی حالت مें کلمے کے آخیزیِ هر ف پर جُبار، جُر، پेश، دُو جُر یا دُو پेश ہوں تو ک्या کरेंगे؟		سبکے نمبر 21
جواب	وکُف کی حالت مें کلمے کے آخیزیِ هر ف پر جُبار، جُر، پेश، دُو جُر یا دُو پेश ہوں تو اس هر ف کو ساکین کر دेंगے۔	
سُوَال نं. 63 وکُف کی حالت مें کلمے کے آخیزیِ هر ف پر دُو جُبار کی تُنْبیَن ہو تو ک्यا کरेंगے؟		سبکے نمبر 21
جواب	وکُف کی حالت مें کلمے کے آخیزیِ هر ف پر دُو جُبار کی تُنْبیَن ہو تو اسے اُلیف سے بदل دेंगے۔	
سُوَال نं. 64 وکُف کی حالت مें گول ۷ "ڈ" ہو تو ک्या کरेंगे؟		سبکے نمبر 21
جواب	گول ۷ "ڈ" پر خُواہ کوئی بھی هر کرت ہو اسے وکُف مें ۷ ساکین "ڈ" سے بदل دेंगے۔	
سُوَال نं. 65 نون کُٹلی کیسے کہتے ہیں؟		سبکے نمبر 21
جواب	تُنْبیَن کے بَد همچوہ وسلي آ جائے تو وسل مें همچوہ وسلي کو گیرا تو ہुए تُنْبیَن کے نون ساکین کو جُر دے کر اک چوٹا سا نون لیخ دیا جاتا ہے اسے نون کُٹلی کہتے ہیں۔	
سُوَال نं. 66 گول دا ارہا "O" وکُف کی کौन سی اُلما مات ہے اور اس پر ک्या کرنا چاہیے؟		سبکے نمبر 21
		سabकے nम्बर 21

जवाब

ये वक़्फ़े ताम और आयत मुकम्मल होने की अलामत है। इस पर ठहरना चाहिये।

सुवाल नं. 67

वक़्फ़ की कौन सी अलामत है और इस पर क्या करना चाहिये?

सबक़ नम्बर 21

जवाब

ये वक़्फ़े लाज़िम की अलामत है यहां ज़रूर ठहरना चाहिये।

सुवाल नं. 68

वक़्फ़ की कौन सी अलामत है और इस पर क्या करना चाहिये?

सबक़ नम्बर 21

जवाब

ये वक़्फ़े मुत्लक़ की अलामत है यहां ठहरना बेहतर है।

सुवाल नं. 69

वक़्फ़ की कौन सी अलामत है और इस पर क्या करना चाहिये?

सबक़ नम्बर 21

जवाब

ये वक़्फ़े जाइज़ की अलामत है यहां ठहरना बेहतर और न ठहरना भी जाइज़ है।

सुवाल नं. 70

वक़्फ़ की कौन सी अलामत है और इस पर क्या करना चाहिये?

सबक़ नम्बर 21

जवाब

ये वक़्फ़े मुज़ब्बज़ की अलामत है यहां ठहरना जाइज़ मगर न ठहरना बेहतर है।

सुवाल नं. 71

वक़्फ़ की कौन सी अलामत है और इस पर क्या करना चाहिये?

सबक़ नम्बर 21

जवाब

ये वक़्फ़े मुरख़ख़स की अलामत है यहां मिला कर पढ़ना चाहिये।

सुवाल नं. 72

पर वक़्फ़ की वज़ाहत फ़रमाएं?

सबक़ नम्बर 21

जवाब

अगर आयत के ऊपर " ○ " लिखा हो तो ठहरने और न ठहरने में इख़िलाफ़ है आयत के इलावा " ○ " लिखा हो तो न ठहरें।

सुवाल नं. 73

इआदह किसे कहते हैं?

सबक़ नम्बर 21

जवाब

वक़्फ़ करने के 'द पीछे से मिला कर पढ़ने को इआदह कहते हैं।

सुवाल नं. 74

सुन्तों का पाबन्द और नेक बनने के लिये कौन सा वज़ीफ़ पढ़ना चाहिये?

सफ़हा नम्बर 7

जवाब

सुन्तों का पाबन्द और नेक बनने के लिये चलते फिरते **يَا حَبِّيْز** पढ़ना चाहिये।

सुवाल नं. 75

इल्म के पांच दरजात कौन कौन से हैं?

सफ़हा नम्बर 7

जवाब

इल्म के पांच दरजात ये हैं (1) ख़ामोशी (2) तवज्जोह से सुनना (3) जो सुना उसे याद रखना (4) जो सीखा उस पर अमल करना (5) जो इल्म हासिल हुवा उसे दूसरों तक पहुंचाना।

सुवाल नं. 76 हाफिजे की मज़बूती का वज़ीफ़ा बताइये ?

सफ़हा नम्बर 12

जवाब بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ٧ يَا عَالِيْمُ के साथ सूरए अलम नशरह

21 मर्तबा पढ़ कर पानी पर दम कर के जिस बच्चे या बड़े का हाफिज़ा कमज़ोर हो उस को पिलाइये । إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى هَذِهِ فِتْنَةٌ مज़बूत हो जाएगा ।

सुवाल नं. 77 सबक़ याद करने से पहले कौन सी दुआ पढ़नी चाहिये ?

जवाब सबक़ याद करने से पहले अब्बल व आखिर दुरूद शरीफ पढ़ कर येह दुआ

اَللَّهُمَّ افْتَحْ عَلَيْنَا حِكْمَتَكَ وَانْشِئْ عَلَيْنَا رَحْمَتَكَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْاَكْرَامِ पढ़नी चाहिये ।

सुवाल नं. 78 दुज़ू के कितने फ़राइज़ हैं और कौन कौन से हैं ?

जवाब दुज़ू के चार फ़राइज़ हैं और वोह येह हैं 1. पूरा चेहरा धोना 2. कोहनियों समेत दोनों हाथ धोना 3. चौथाई सर का मस्ह करना 4. टख़ों समेत दोनों पाँड़ धोना ।

सुवाल नं. 79 गुस्ल के कितने फ़राइज़ हैं और कौन कौन से हैं ?

जवाब गुस्ल के तीन फ़राइज़ हैं और वोह येह हैं 1. कुल्ली करना 2. नाक में पानी चढ़ाना 3. तमाम ज़ाहिरी बदन पर पानी बहाना ।

सुवाल नं. 80 तयम्मुम के कितने फ़राइज़ हैं और कौन कौन से हैं ?

जवाब तयम्मुम के तीन फ़राइज़ हैं और वोह येह हैं 1. निय्यत 2. सारे मुंह पर हाथ फैरना 3. कोहनियों समेत दोनों हाथों का मस्ह करना ।

सुवाल नं. 81 नमाज़ की कितनी शराइत हैं और कौन कौन सी हैं ?

जवाब नमाज़ की छः शराइत हैं और वोह येह हैं (1) त़हारत (2) सित्रे औरत (3) इस्तिक्बाले किब्ला (4) वक्त (5) निय्यत (6) तक्बीरे तह्रीमा ।

सुवाल नं. 82 नमाज़ के कितने फ़राइज़ हैं और कौन कौन से हैं ?

जवाब नमाज़ के सात फ़राइज़ हैं और वोह येह हैं !

(1) तक्बीरे तह्रीमा (2) कियाम (3) किराअत (4) रुकूअ़ (5) सुजूद (6) क़ा'दए अख़ीरा (7) खुरूजे बि सुन्डही ।

अल्लाह ! मझे हाफिजे कुरआन बना दे

अज़ : शैखे तुरीकत अमीरे अहले सूनत बानिये दा 'वते इस्लामी हृजूरत अल्लामा मौलाना

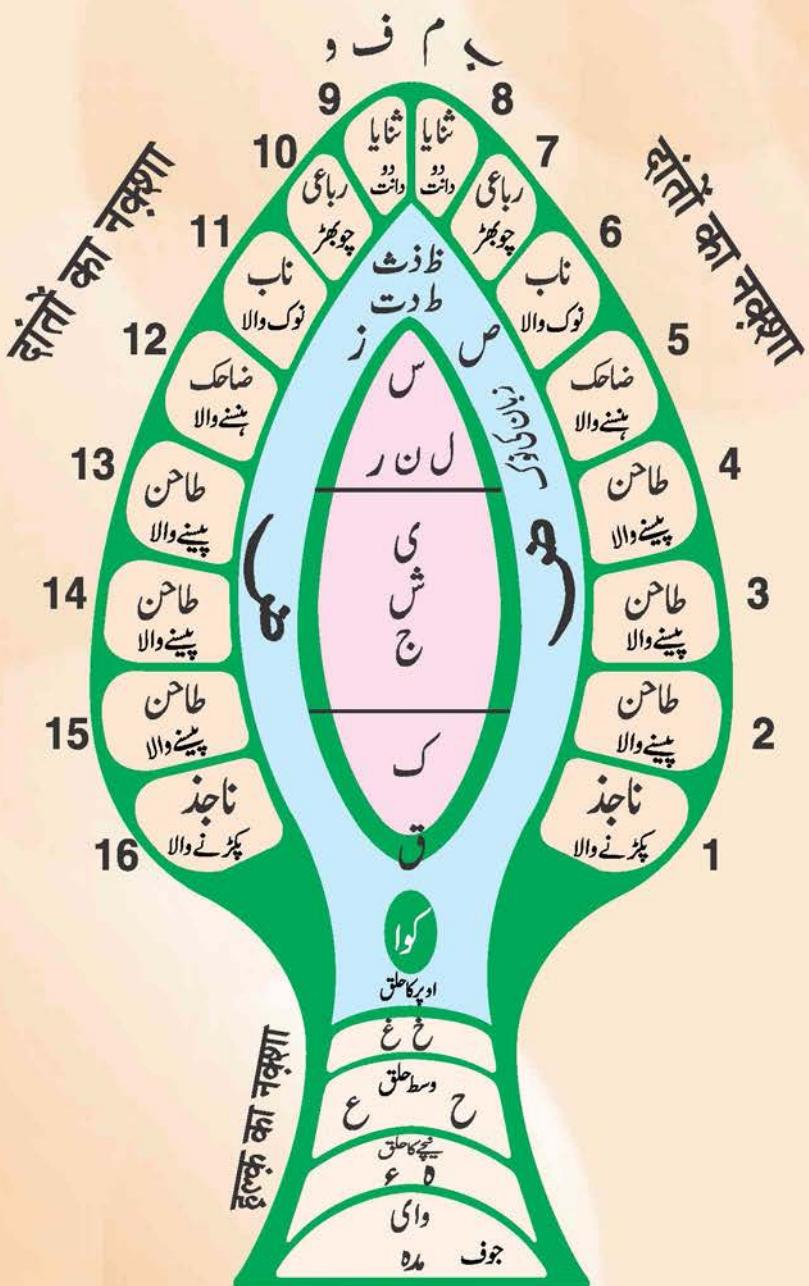
अबू बिलाल मुहम्मद इल्यास अत्तार क़ादिरी (دامت برکاتُهُمُ الْعَالِيَّةُ)

अल्लाह ! मुझे हाफिज़े कुरआन बना दे
हो जाया करे याद सबक़ जल्द इलाही !
सुस्ती हो मेरी दूर उठूं जल्द सवेरे
हो मद्रसे का मुझ से न नुक्सान कभी भी
छुट्टी न करूं भूल के भी मद्रसे की मैं
उस्ताद हों मौजूद या बाहर कहीं मसरूफ़
ख़स्लत हो मेरी दूर शारात की इलाही !
उस्ताद की करता रहूं हर दम मैं इत्ताअत
कपड़े मैं रखूं साफ़ तू दिल को मेरे कर साफ़
फ़िल्मों से डिरामों से दे नफ़्रत तू इलाही
मैं साथ जमाअत के पढ़ूं सारी नमाजें
पढ़ता रहूं कसरत से दुरुद उन पे सदा मैं
हर काम शरीअत के मुताबिक़ मैं करूं काश !
मैं झूट न बोलूं कभी गाली न निकालूं
मैं फ़ालतूं बातों से रहूं दूर हमेशा
अख़लाक़ हों अच्छे मेरा किरदार हो सुथरा
उस्ताद हों, मां बाप हों, अज्ञार भी हो साथ

कुरआन के अहकाम पे भी मुझ को चला दे
मौला तू मेरा हाफिज़ा मज़बूत बना दे
तू मद्रसे में दिल मेरा अल्लाह ! लगा दे
अल्लाह ! यहां के मुझे आदाब सिखा दे
अवकात का भी मुझ को तू पाबन्द बना दे
आदत तू मेरी शोर मचाने की मिटा दे
सन्जीदा बना दे मुझे सन्जीदा बना दे
मां बाप की इज़ज़त की भी तौफ़ीक़ खुदा दे
मौला तू मदीना मेरे सीने को बना दे
बस शौक़ मुझे ना 'तो तिलावत का खुदा दे
अल्लाह ! इबादत में मेरे दिल को लगा दे
और ज़िक्र का भी शौक़ पए गौसो रज़ा दे
या रब तू मुबल्लिग़ मुझे सुन्नत का बना दे
अल्लाह मरज़ से तू गुनाहों के शिफ़ा दे
चुप रहने का अल्लाह ! सलीक़ा तू सिखा दे
महबूब का सदक़ा तू मुझे नेक बना दे
यूं हज़ को चलें और मदीना भी दिखा दे

أَمِينٌ بِجَاهِ الْبَيِّنِ الْأَمِينِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

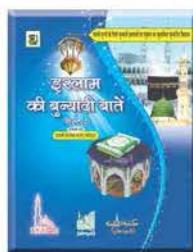
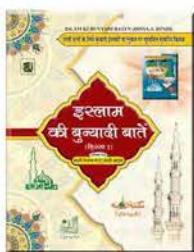
मखारिजे हुरूफ़ का नक्शा

الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام على سيد المرسلين أبا عبد الله عز وجله عليهما السلام والشَّيْطَنُ الرَّجِيمُ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

नेक नमाजी बनने के लिए

हर जुमे'रात बा'द नमाजे मगरिब आप के यहां होने वाले दा'वते इस्लामी के हफ्तावार सुन्नतों भरे इन्स्टिमाअ में रिजाए इलाही के लिये अच्छी अच्छी नियतों के साथ सारी रात शिर्कत फ़रमाइये ﷺ सुन्नतों की तरबियत के लिये मदनी क़ाफ़िले में आशिक़ाने रसूल के साथ हर माह तीन दिन सफ़र और ﷺ रोज़ाना जाएज़ा लेते हुए नेक आ'माल का रिसाला पुर कर के हर मदनी माह की पहली तारीख अपने यहां के जिम्मेदार को जम्म करवाने का मा'मूल बना लीजिये । मेरा मदनी मक्कद : “मुझे अपनी और सारी दुन्या के लोगों की इस्लाह की कोशिश करनी है । إِنْ شَاءَ اللَّهُ مَا يُرِيدُ ” अपनी इस्लाह के लिये “नेक आ'माल” पर अमल और सारी दुन्या के लोगों की इस्लाह की कोशिश के लिये “मदनी क़ाफ़िलों” में सफ़र करना है । إِنْ شَاءَ اللَّهُ مَا يُرِيدُ

Dekhte Rahiye

Delhi : 421, Urdu Market, Matia Mahal, Jama Masjid, Delhi-110006 **Phone:** +91-8178862570

Mumbai : 19/20, Mohammad Ali Road, Opp. Mandavi Post Office, Mumbai-400003 **Phone:** +91-9320558372

Ahmedabad : Faizane Madina, Tinkonia Bagicha, Mirzapur, Ahmedabad-380001 **Phone:** +91-9327168200

Nagpur : Opp. Garib Nawaz Masjid, Saifi Nagar Road, Mominpura, Nagpur-440018 **Phone:** +91-9326310099

www.maktabatulmadina.in **feedbackmmlhind@gmail.com**

For Home Delivery of Books Please Contact on (T&C Apply) **+91-9978626025**